



Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

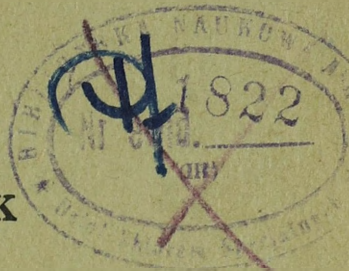


# AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK  
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA *129*

**JAWNE**

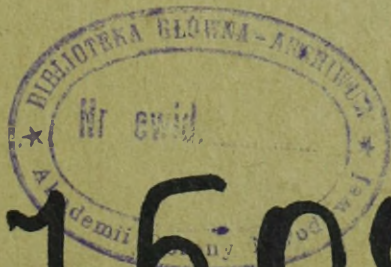
~~POWIERZANE~~  
~~STUZBOWEGO~~  
Egz. nr .....



Ppłk dr Wojciech MICHALAK

**DZIAŁANIA LOTNICTWA W MORSKICH  
(POWIETRZNO-MORSKICH) OPERACJACH  
DESANTOWYCH**

Skrypt



**47509**

WARSZAWA

LUTY

1985



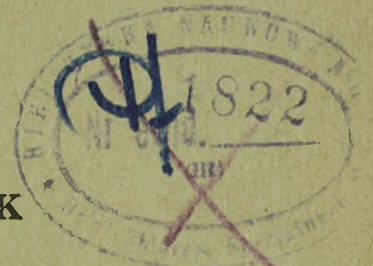
A

# AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK  
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA *KM*

**JAWNE**

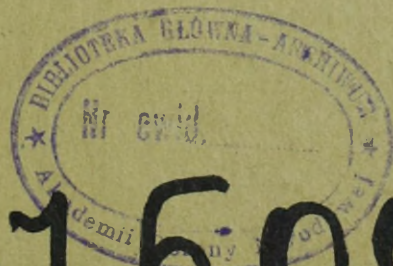
~~POWIERZANE~~  
~~sztabowemu~~  
Egz. nr.....



Ppłk dr Wojciech MICHALAK

## DZIAŁANIA LOTNICTWA W MORSKICH (POWIETRZNO-MORSKICH) OPERACJACH DESANTOWYCH

Skrypt



47509

73

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK  
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

**JAWNE**

**PRZEKLASYFIKOWANO**

ASG WP Wew. 3879/85  
Protokół Nr 54305

~~SECRET~~  
Egz. nr ... 1

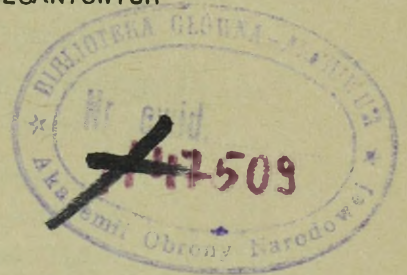
**PRZEKLASYFIKOWANO**  
Protokół Nr 12657

Ppłk dr Wojciech MICHALAK



DZIAŁANIA LOTNICTWA W MORSKICH  
/POWIETRZNO-MORSKICH/ OPERACJACH DESANTOWYCH

Skrypt



SPIS TREŚCI

	STR.
W S T Ę P .....	3
1. ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ. MIEJSCE LOTNICTWA W OPERACJI .....	4
2. ZASADY UŻYCIA LOTNICTWA W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ .....	16
3. WŁAŚCIWOŚCI PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ LOTNICTWA W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ .....	26
3.1. Właściwości wypracowania decyzji i planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej .....	26
3.2. Właściwości organizowania dowodzenia i współdziałania lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej .....	39
4. WŁAŚCIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ LOTNICTWO W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ .....	46
4.1. Właściwości działań lotnictwa we wstępnym ogniowym przygotowaniu morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej .....	46
4.2. Właściwości działań lotnictwa w bezpośrednim ogniowym przygotowaniu morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej .....	50
4.3. Właściwości działań lotnictwa podczas wsparcia wojsk desantowych .....	55
ZAKOŃCZENIE .....	57
BIBLIOGRAFIA .....	57
ZAŁĄCZNIKI:	
1. Plan działań bojowych lotnictwa w powietrzno-morskiej operacji desantowej.....	59
2. System dowodzenia lotnictwem w powietrzno-morskiej operacji desantowej .....	60

## WSTĘP

Skrypt zawiera podstawową problematykę dotyczącą zasad użycia, planowania, organizowania i prowadzenia działań bojowych przez lotnictwo w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Zasygnalizowano w nim również zasady przygotowania i prowadzenia operacji desantowej oraz miejsce lotnictwa w tej operacji.

Skrypt opracowano na podstawie podręcznika "Zasady organizacji, planowania i prowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim". Wykorzystano także Biuletyny Informacyjne Sztabu Generalnego WP, podręcznik ze sztuki operacyjnej lotnictwa i inne materiały teoretyczne oraz doświadczenia i wnioski z ćwiczeń, w których organizowana była powietrzno-morska operacja desantowa.

Skrypt przeznaczony jest dla słuchaczy III kursów oraz kursów podyplomowych ASG WP.

## 1. ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ. MIEJSCE LOTNICTWA W OPERACJI

Morska /powietrzno-morska/ operacja desantowa - to całokształt wzajemnie uzgodnionych i powiązanych ze sobą działań bojowych sił morskich, lotnictwa, wojsk lądowych /związków taktycznych i oddziałów wojsk desantowych, powietrzno-desantowych, zmechanizowanych, rodzajów wojsk i służb/ i wojsk OPK. Działania te prowadzone są według jednolitego zamiaru /planu/ i ukierunkowane na rozbicie określonych sił nieprzyjaciela oraz opanowanie jego obszarów /obiektów/ od strony morza.

Istota morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej polega na wykonaniu manewru wojskami desantów przez akwen morski i w powietrzu, połączonego z pokonaniem przeciwdziałania nieprzyjaciela na morzu /lądzie/ i w powietrzu, przełamaniu jego obrony przeciwdesantowej w rejonie lądowania i obrony przeciwlotniczej dla bezpiecznego przelotu lotnictwa transportowego z desantem powietrznym o znaczeniu operacyjnym, wysadzeniu sił głównych desantu morskiego na brzeg i wyładowaniu desantu powietrznego w rejonie desantowania oraz wykonaniu przez desanty zadań na lądzie.

Cele morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w zachodniej części Morza Bałtyckiego mogą być następujące:

### a/ Cele operacyjno-strategiczne:

- wyłączenie z wojny jednego z państw morskich, izolowanie sił morskich nieprzyjaciela i niedopuszczenie ich w rejon Morza Bałtyckiego;
- utworzenie nowego kierunku lub frontu walki /wojny/ na zamorskim terytorium nieprzyjaciela dla umożliwienia przejścia siłom morskim na otwarte morze i stworzenia warunków bazowania i działania na dalekich liniach komunikacji morskiej;
- opanowanie wyspiarskiego terytorium nieprzyjaciela na głównych drogach /szlakach/ morskich oraz zdeorganizowanie jego systemu obrony i zabezpieczenie rozwinięcia sił zbrojnych do kolejnych operacji.

b/ Cele operacyjne:

- opanowanie grupy wysp i wysuniętych baz sił morskich i lotniczych nieprzyjaciela oraz osłabienie jego przeciwdziałania wojskom frontu prowadzącego operację wzdłuż wybrzeża morskiego;
- stworzenie sprzyjających warunków do szybkiego i całkowitego rozbicia nadmorskiego zgrupowania wojsk nieprzyjaciela na wybrzeżu;
- opanowanie wysp i cieśnin morskich oraz pozbawienie nieprzyjaciela możliwości wprowadzenia sił w obszar morza zamkniętego;
- zdeorganizowanie systemu obrony nieprzyjaciela na wyspach, półwyspie lub wybrzeżu morskim dla stworzenia warunków do rozwinięcia sił i działań bojowych na kierunku nadmorskim;
- opanowanie baz morskich i lotniczych na wybrzeżu nieprzyjaciela oraz rozszerzenie bazowania własnych sił morskich.

Morska /powietrzno-morska/ operacja desantowa obejmuje przede wszystkim:

- niszczenie /obezwładnianie/ środków rakietowo-jądrowych i innych obiektów nieprzyjaciela /sił morskich, lotnictwa, obrony przeciwdesantowej, obrony przeciwlotniczej, systemów rozpoznawczo-uderzeniowych itp./ bezpośrednio zagrażających wojskom desantów;
- obezwładnianie radioelektroniczne systemów /obiektów/ dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki nieprzyjaciela;
- ześrodkowanie wojsk i środków desantowo-transportowych w rejonach wyjściowych do desantowania /w tym lotnictwa transportowego na lotniskach załadowania/;
- załadowanie wojsk desantów i sprzętu bojowego na środki desantowo-transportowe;
- przejście desantu morzem i przelot lotnictwa transportowego z desantem powietrznym;
- lądowanie desantu morskiego i przełamanie obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela;
- wyładowanie desantu powietrznego;

- działania bojowe /wykonanie zadań/ wojsk desantów na lądzie;
- wsparcie działań sił desantów po wylądowaniu;
- osłonę desantów przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza i od strony morza;
- obronę radioelektroniczną własnych systemów dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki;
- zabezpieczenie działań sił uczestniczących w operacji desantowej.

Wojska desantów podczas działań na lądzie wykonują zadania dwustopniowe, to znaczy zadanie bliższe i dalsze. Ich treść może być różna i zależy głównie od celu operacji desantowej.

Treścią zadania bliższego wojsk desantów może być opanowanie określonych odcinków wybrzeża /terytorium/ i przełamanie obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela zorganizowanej bezpośrednio na wybrzeżu, rozbicie odwodów taktycznych oraz stworzenie dogodnych warunków do rozwinięcia działań zaczepnych w głąb terytorium /wysp/ nieprzyjaciela. Treścią zadania dalszego może być rozwinięcie natarcia w głąb terytorium nieprzyjaciela, rozbicie jego odwodów i odparcie przeciwuuderzeń oraz opanowanie - podczas działań na kontynencie - określonej rubieży /spotkania się z wojskami frontu działającymi wzdłuż wybrzeża/ lub wyspy /wysp/. Realizacja zadania dalszego kończy się osiągnięciem celów założonych w operacji desantowej.

W morskiej operacji desantowej realizowanej w ramach operacji zaczepnej frontu mogą być zorganizowane następujące zgrupowania sił desantowych:

- zgrupowanie taktycznych lub taktyczno-operacyjnych desantów powietrznych, ze składu wojsk brygady desantowo-szturmowej i piechoty morskiej, a w niektórych wypadkach nawet z wojsk zmechanizowanych;
- dwa-trzy zgrupowania desantu morskiego, każde w sile wzmocnionej dywizji oraz drugi rzut operacyjny w składzie do dywizji<sup>1/</sup>;
- dwa-trzy zespoły sił lądowania desantu morskiego, każdy w składzie dwóch-trzech oddziałów desantowych, jednego-dwóch oddziałów transportowych, zespołu okrętów wsparcia ogniowego, sił

<sup>1/</sup>W składzie zgrupowań desantu morskiego mogą być wojska desantowe, piechoty morskiej, zmechanizowane i pancerne.

ochrony i obrony, bazy lądowania oraz jednej lotniczej grupy uderzeniowej i wsparcia ogniowego /lotnictwa morskiego - pokładowego i brzegowego/;

- zgrupowania sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego desantów, w skład których mogą wchodzić: oddziały wojsk raketowych frontu, okręty raketowe oraz związki taktyczne i oddziały lotnictwa uderzeniowego;
- zgrupowanie sił osłony i obrony desantu morskiego, do którego wchodzi wojska OPL rozmieszczone w rejonie wyjściowym do operacji desantowej, zespoły osłony operacyjnej z lotniskowcami wielozadaniowymi /lotnictwem pokładowym/, oddziały /zespoły/ okrętów nawodnych i podwodnych sił uderzeniowych oraz prowadzące działania związki taktyczne i oddziały lotnictwa myśliwskiego i zwalczania okrętów podwodnych.

Z kolei do prowadzenia powietrzno- morskiej operacji desantowej organizuje się:

- zgrupowanie operacyjne desantu powietrznego, w skład którego może wchodzić dywizja powietrznodesantowa, brygada desantowo-szturmowa oraz oddział /oddziały/ wojsk zmechanizowanych ze środkami wzmocnienia;
- zgrupowanie lotnictwa transportowego w składzie kilku dywizji Naczelnego Dowództwa ZSZ UW;
- zgrupowanie sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego desantu powietrznego w składzie którego wykonują zadania wojska raketowe oraz lotnictwo uderzeniowe;
- zgrupowanie sił osłony i obrony desantu powietrznego, w którym działania bojowe prowadzą oddziały lotnictwa myśliwskiego, wojsk OPL i OPK;
- zgrupowania operacyjne lub operacyjno-strategiczne desantu morskiego, zespoły sił lądowania, zgrupowania sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego oraz osłony i obrony desantu morskiego - podobnie jak w morskiej operacji desantowej.

Planowanie morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej może się odbywać w okresie pokoju - podczas planowania operacyjnego użycia sił zbrojnych w Sztabie Generalnym WP lub w okresie wojny - bezpośrednio przed operacją.

Przygotowanie operacji desantowej w okresie wojny lub krótko przed jej wybuchem będzie należało do dowództwa frontu. Podstawą do jej zaplanowania i przygotowania będzie dyrektywa lub wstępne zarządzenie bojowe Naczelnego Dowódcy Zjednoczonych Sił Zbrojnych na ZTDW.

Dowódca i sztab frontu na tej podstawie określa zasadnicze przedsięwzięcia związane z organizacją, przygotowaniem i zabezpieczeniem morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Do najważniejszych przedsięwzięć w tym zakresie należą:

- powzięcie decyzji przez dowódcę frontu;
- opracowanie i wydanie zarządzeń wstępnych dla rodzajów sił zbrojnych i wojsk biorących udział w operacji;
- równoległe planowanie działań w sztabie frontu i w sztabach rodzajów sił zbrojnych /wojsk/ oraz związków taktycznych /oddziałów/ wyznaczonych do działań w operacji;
- postawienie zadań bojowych oraz przygotowanie wojsk i środków transportowo-desantowych /w tym lotnictwa transportowego ZSZ UW/ do desantowania;
- rozbudowa inżynierska rejonów wyjściowych, ześrodkowania i załadowania;
- organizowanie współdziałania, dowodzenia i zabezpieczenia.

Cechą charakterystyczną równoległego planowania pierwszej operacji zaczepnej frontu i operacji desantowej jest to, że dowództwo i sztab frontu opracowuje ogólne zamierzenia działań desantowych, w których określa cel, rodzaj i charakter operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu, termin operacji, czas jej trwania oraz koncepcję wykorzystania rodzajów sił zbrojnych i wojsk w operacji. Natomiast szczegółowe planowanie realizuje operacyjna grupa planowania desantów, wydzielona ze sztabu frontu, wyznaczone grupy operacyjne ze składu rodzajów sił zbrojnych /wojsk/ i sztaby wojsk uczestniczących w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Za przygotowanie i przeprowadzenie operacji desantowej realizowanej w ramach operacji zaczepnej frontu odpowiada dowódca frontu. Bezpośrednim wykonawcą jego decyzji może być zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych, który najczęściej jest również dowódcą wojsk desantu morskiego i powietrznego.

W okresie planowania dowódca i grupa operacyjna planowania operacji desantowej wraz z grupami operacyjnymi rodzajów sił zbrojnych /wojsk/ przebywają najczęściej na SD frontu, natomiast w czasie załadowania, przejścia morzem /przelotu/ i lądowania - na pomocniczym SD frontu. Po wylądowaniu sił głównych desantu i długotrwałym powodzeniu działań na wyodrębnionym obszarze /np. na wyspie/ PSD frontu może być przesunięte na ten obszar.

Dowodzenie siłami morskimi zabezpieczającymi morskie działanie desantowe, zwłaszcza podczas przejścia desantu morzem, sprawuje dowódca Zjednoczonej Floty Bałtyckiej lub dowódca wyznaczonej marynarki wojennej /floty/, a lotnictwem - dowódca frontu za pośrednictwem dowódcy wojsk lotniczych frontu.

W okresie załadowania, przejścia morzem i lądowania desantu morskiego dowódcy związków taktycznych i oddziałów tego desantu podlegają dowódcy zespołu sił lądowania i podległych mu dowódców zespołów desantowych. Na podobnej zasadzie dowódcy pododdziałów desantu morskiego podlegają w tym czasie dowódcom okrętów desantowych /transportowych/.

Analogicznie przedstawia się problem dowodzenia wojskami desantu powietrznego, gdzie od momentu lądowania go na samoloty transportowe do czasu zrzutu dowodzenie sprawują odpowiedni dowódcy lotnictwa transportowego.

Organizatorami współdziałania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej są:

- dowódca frontu - między wszystkimi siłami biorącymi udział w operacji desantowej oraz między tymi siłami a wojskami frontu prowadzącego operację wzdłuż wybrzeża morskiego;
- dowódca zjednoczonej floty /marynarki wojennej/ - między siłami ZSI a siłami uderzeniowymi oraz osłony i obrony desantu z morza;

- dowódca wojsk lotniczych frontu - między lotnictwem różnych podporządkowań organizacyjnych i między rodzajami lotnictwa;
- dowódca OPL operacji desantowej - między siłami i środkami OPL biorącymi udział w operacji, z wojskami OPK /lotnictwem myśliwskim/;
- dowódca ZSL - między podległymi siłami i środkami zapewniającymi bezpieczne przejście desantu morzem oraz sprawne jego lądowanie;
- dowódca desantu morskiego /powietrznego/ - między podległymi siłami i środkami desantu do czasu ich przybycia do rejonów wyczekiwania oraz podczas ich wspólnych działań na lądzie.

Morską /powietrzno-morską/ operację desantową prowadzi się według następujących etapów:

- ześrodkowanie sił i środków do operacji desantowej /wojsk desantu morskiego i powietrznego w rejonach wyjściowych, zespołu sił lądowania w rejonie załadowania, lotnictwem transportowego na lotniskach załadowania/;
- załadowanie wojsk desantów na środki transportowo-desantowe /okręty transportowe i desantowe, śmigłowce i samoloty transportowe/;
- przejście desantu morzem;
- przelot i wyładowanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym;
- walka o lądowanie desantu morskiego i wykonania zadań przez wojska desantów na lądzie.

Warunkiem przeprowadzenia każdej operacji desantowej jest wywalczenie i utrzymanie, przynajmniej na kierunku działań desantowych, panowania na morzu i w powietrzu oraz posiadanie inicjatywy operacyjnej przez wojska lądowe frontu, prowadzącego operację zaczepną wzdłuż wybrzeża morskiego. W stworzeniu tych warunków biorą udział siły i środki frontu /w tym wojska lotnicze frontu i armii/, siły i środki morskie Zjednoczonej Floty Bałtyckiej /w tym lotnictwo MW PRL, LMW NRD, FB ZSRR/, wojska OPK /w tym lotnictwo myśliwskie/ i lotnictwo podporządkowane wyższym szczeblom dowodzenia.

W celu wywalczenia panowania w powietrzu i na morzu realizacja zadań przez powyższe siły polega głównie na niszczeniu i obezwładnianiu sił morskich i powietrznych, środków rakietowo-jądrowych, systemów rozpoznawczych i rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela na szerokim froncie w ramach ogólnej bitwy na lądzie, morzu i w powietrzu.

Po wywalczeniu tego panowania główny wysiłek powinien być skierowany na jego utrzymanie w rejonie prowadzenia operacji desantowej i niedopuszczenie do odtworzenia pełnej zdolności bojowej sił nieprzyjaciela, zwłaszcza na kierunku działań desantu powietrznego i morskiego. Realizacja tego zadania może polegać na wykrywaniu i niszczeniu przebazowywanych /przerzucanych/ przez nieprzyjaciela do tego rejonu świeżych sił morskich, powietrznych oraz wojsk lądowych i ich środków ogniowych /walki/, które mogą przeciwdziałać desantom podczas przejścia morzem /przelotu/ i w czasie prowadzenia działań na lądzie.

W okresie tym, trwającym najczęściej kilka dni, może jednocześnie być prowadzone rozpoznanie i wstępne obezwładnianie sił i środków obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela. Może ono polegać przede wszystkim na rozpoznawaniu i niszczeniu sił powietrznych, środków rakietowo-jądrowych, OPL, systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i odwołów rozmieszczonych w rejonach lądowania /wyładowania/ lub w bliskiej odległości od nich.

Ześrodkowanie wojsk desantu morskiego do załadowania może nastąpić na jedną lub dwie doby przed załadowaniem. Ześrodkowuje się je w rejonach wyjściowych do desantowania położonych w odległości 20-50 km od punktów załadowania. Wielkość tych rejonów i istniejące w nich warunki terenowe muszą zapewnić ześrodkowanie i skryte rozmieszczenie wojsk desantu oraz możliwości swobodnego i szybkiego wyjścia pododdziałów do rejonów wyczekiwania, położonych w odległości około 10 km od punktów załadowania, a następnie do punktów załadowania.

Środki desantowe i transportowce kieruje się do rejonów załadowania bezpośrednio przed ładowaniem pododdziałów wojsk desantu na okręty /transportowce/ w wyznaczonych punktach.

Z sił osłony operacyjnej desantu morskiego w pierwszej kolejności rozwija się okręty podwodne, które przeznaczone są do prowadzenia rozpoznania oraz wykonywania uderzeń na siły morskie nieprzyjaciela. Zespoły okrętów nawodnych przeznaczone do osłony i obrony rejonów załadowania, osłony desantu podczas przejścia morzem oraz wsparcia podczas lądowania i działań desantu na lądzie mogą rozwijać się stopniowo, bezpośrednio z punktów rozśrodkowanego bazowania.

Rejon wyjściowy wojsk powietrznodesantowych może być oddalony od linii frontu 500-800 i więcej kilometrów. Składa się on z rejonu ześrodkowania, kilku rejonów wyczekiwania oraz lotnisk załadowania. Rejony ześrodkowania /główny i zapasowy/ powinny być oddalone od lotnisk załadowania 30-60 km, a rejony wyczekiwania 10-15 km. Zależnie od odległości rejonów wyczekiwania od lotnisk załadowania poszczególne zgrupowania bojowe wojsk powietrznodesantowych powinny z nich wyjść 5-6 godzin przed startem przeznaczając 1-2 godziny na marsz oraz 2,5-3,5 godziny na załadowanie sprzętu i ludzi. Zakończenie załadowania powinno nastąpić na 15 minut przed uruchomieniem silników samolotów transportowych.

Wyznaczone lotnictwo transportowe do przewozu desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym przebazowuje się na lotniska załadowania /jedno lotnisko załadowania wykorzystuje z zasady jeden pułk lotnictwa transportowego/ z takim wyliczeniem, aby przebywać na nich możliwie najkrócej.

Załadowanie wojsk desantu morskiego może odbywać się na wybrzeżu własnym lub państwa sojuszniczego. Z zasady oddziały i pododdziały pierwszego rzutu desantu ładuje się na szybkie środki i okręty desantowe, natomiast drugie rzuty /odwody/ ze środkami wzmocnienia na duże okręty desantowe i transportowce. Załadowanie wojsk poszczególnych zgrupowań desantu morskiego powinno być zakończone bezpośrednio przed wyjściem pierwszych oddziałów desantowych zespołu sił lądowania na morze, a wojsk desantu powietrznego z reguły po osiągnięciu przez desant morski linii rubieży rozwinięcia taktycznego, to jest 3-4 godziny przed lądowaniem.

Po załadowaniu oddziałów wojsk desantu okręty desantowe /transportowce/ przechodzą do rejonów rozśrodkowania lub bezpośrednio do rejonów formowania oddziałów desantowych /ODES/, gdzie przyjmują ugrupowanie marszowe. Formowanie ODES /oddziałów transportowców - OTr/ rozpoczyna się na sygnał dowódcy ODES /OTr/, który rozmieszcza okręty w ugrupowaniu marszowym zgodnie z ugrupowaniem oddziału wojsk desantu i kolejnością lądowania wchodzących w jego skład pododdziałów.

Oskłonę wspomnianych rejonów przed rozpoznaniem i uderzeniami środków napadu powietrznego nieprzyjaciela zapewniają siły i środki wojsk OPK, w tym lotnictwo myśliwskie oraz OPL floty i wojsk desantu.

Obronę wojsk desantu i środków desantowo-transportowych przed uderzeniami z morza w rejonach załadowania, rozśrodkowania i podczas formowania ODES /OTr/ zapewniają siły uderzeniowe i osłony floty /okręty podwodne, nawodne i lotnictwo morskie/.

Ładowanie sił i środków desantu powietrznego znaczenia operacyjnego /wzmocnionej DPD/ do samolotów transportowych na lotniskach załadowania rozpoczyna się około 4-6 godzin przed planowanym startem.

Po przylocie lotnictwa transportowego na wyznaczone lotniska samoloty rozśrodkowuje się oraz maskuje ich miejsca postoju. Do samolotów wydzielone wojska poszczególnych zgrupowań desantowych holują ciężkie platformy i dowożą zasobniki. Po wyważeniu platformy ładuje się do kabiny desantowej /bagażowej/ samolotu. Do kabin tych doładowuje się także różnego rodzaju zasobniki.

Samoloty transportowe mogą być ładowane w dwóch podstawowych wariantach - w wariantcie mieszanym /wspólne rozmieszczenie tary desantowej, sprzętu i stanu osobowego/ lub oddzielnie tary desantowa i zasobniki oraz stan osobowy z lekkim sprzętem. W pierwszej kolejności do samolotu ładowuje się tarę desantową ze sprzętem ciężkim i zasobnikami, a w drugiej kolejności stan osobowy desantu. Obowiązuje zasada ładowania w odwrotnej kolejności w stosunku do kolejności zrzutu.

Przejście desantu morzem jest kolejnym bardzo trudnym etapem operacji desantowej, który obejmuje: formowanie ODES, przejście do linii rozwinięcia taktycznego, tj. do G-2 godz., przeformowanie ODES w odpowiednie szyki i zajęcie przez zespoły wsparcia ogniowego /ZWO/ wyznaczonych rejonów manewrowania.

Na okres przejścia desantu morzem i lądowania organizuje się:

- oddziały desantowe /ODES/ i oddziały transportowców /OTr/, składające się z okrętów desantowych i transportowców wraz z załadowanymi pododdziałami wojsk desantu oraz sił bezpośredniej ochrony;
- pododdziały taktycznego desantu śmigłowego przeznaczone do opanowania punktów lądowania we współdziałaniu z pododdziałami szturmowymi;
- czołgowe grupy desantowe /jeżeli przewiduje się samodzielne pokonywanie przez nie niewielkich przestrzeni wodnych/;
- zespoły wsparcia ogniowego /ZWO/;
- siły osłony i ochrony desantu podczas przejścia morzem i w rejonie lądowania /okręty rakietowo-artyleryjskie, okrętowe grupy poszukująco-uderzeniowe/;
- grupy /zespoły/ zabezpieczenia /dozoru radiolokacyjnego, WRE, rozgrodzeniowe, awaryjno-ratownicze, hydrograficzne, medyczne i inne/;
- grupy demonstracyjne.

Do obrony przeciwlotniczej desantu podczas przejścia morzem wykorzystuje się, oprócz środków OPL okrętów ZSL i wojsk desantu, lotnictwo myśliwskie. Samoloty i śmigłowe zwalozania okrętów podwodnych /te ostatnie mogą bazować na okrętach wchodzących w skład ZSL/ niszczą wykryte okręty podwodne, a lotnictwo myśliwsko-bombowe /rakietowe/ - zespoły okrętów nawodnych nieprzyjaciela.

Przelot lotnictwa transportowego z desantem powietrznym o znaczeniu operacyjnym realizowany jest w korytarzu przelotu. Szerokość korytarza przelotu przy wykonywaniu lotu po trzech trasach, może wynosić 24-30 km. Głębokość ugrupowania dywizji lotnictwa transportowego w składzie trzech pułków podczas lotu

po jednej trasie w trudnych warunkach atmosferycznych może wynosić 300-350 km, a w zwykłych warunkach - około 100-200 km. Wyładowanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym dokonuje się najczęściej metodą zrztu i lądowania.

Walka o lądowanie i wykonanie zadań przez wojska desantów na lądzie, stanowiąca ostatni etap morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej obejmuje:

- taktyczne rozwinięcie zespołu sił lądowania;
- ogniowe przygotowanie lądowania;
- trałowanie rejonów manewrowania ODES i ZWO;
- wykonanie przejść w przeciwdesantowych zagrodach minowych i zaporach inżynieryjnych znajdujących się w rejonie lądowania;
- wysadzenie grup /rzutu/ szturmowych lub oddziałów wydzielonych i opanowanie punktów lądowania;
- lądowanie sił głównych na brzegu /pierwszego i pozostałych rzutów/;
- wsparcie ogniowe lądowania i działań desantu morskiego i powietrznego na lądzie;
- obezwładnienie radioelektroniczne systemów dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki nieprzyjaciela w rejonie lądowania;
- organizację bazy lądowania;
- obronę wodnego rejonu lądowania i inne rodzaje działań zabezpieczających;
- wykonanie zadania bliższego i dalszego operacji desantowej.

Morska /powietrzno-morska/ operacja desantowa charakteryzuje się masowym udziałem i dużym zaangażowaniem wszystkich rodzajów lotnictwa różnorodnego podporządkowania organizacyjnego. Spełnia ono bowiem w tej operacji szczególnie doniosłą rolę. Rola ta wynika głównie z zakresu i rodzaju zadań wykonywanych na korzyść wojsk desantu morskiego i powietrznego oraz sił morskich floty /marynarki wojennej/ oraz możliwości wpływu na pomyślny przebieg operacji.

Lotnictwo, obok sił morskich i wojsk lądowych, stanowi zasadniczą siłę umożliwiającą wywalczenie i utrzymanie panowania w powietrzu w rejonach zakładowania, przejścia morzem /przelotu/ i lądowania, a także stworzenia dogodnych warunków na morzu i lądzie do przygotowania i przeprowadzenia operacji desantowej.

## 2. ZASADY UŻYCIA LOTNICTWA W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ

Przez zasady użycia lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej rozumie się zbiór ustaleń dotyczących przygotowania i prowadzenia działań przez lotnictwo w tej operacji. Zasady te wynikają z kształtujących się tendencji wykorzystania lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, a większość ich została sprawdzona w praktyce ćwiczebnej.

W morskiej, a przede wszystkim w powietrzno-morskiej operacji desantowej, realizowanej w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim, zaangażowane jest lotnictwo o różnym podporządkowaniu organizacyjnym. W operacji tej biorą udział wojska lotnicze frontu, lotnictwo morskie /podporządkowane marynarce wojennej i flocie/, lotnictwo wojsk OPK oraz lotnictwo transportowe Naczelnego Dowództwa Zjednoczonych Sił Zbrojnych Układu Warszawskiego /ND ZSZ UW/. Ponadto mogą uczestniczyć w niej wojska lotnicze armii, prowadzącej operację zaczepną wzdłuż wybrzeża morskiego, a także armia lotnicza przeznaczenia operacyjnego podporządkowana Naczelnemu Dowódcy na Zachodnim Teatrze Działań Wojennych /AL ND na ZTDW lub AL/Oper./. Nie wyklucza się, że niekiedy w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej okresowe działania bojowe mogą prowadzić wojska lotnicze sąsiedniego frontu i lotnictwo dalekiego zasięgu /LDZ/ ND ZSRR.

Celem działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej jest stworzenie dogodnych /sprzyjających/ warunków do przygotowania i przeprowadzenia tej operacji. Cel ten osiąga się, w wyniku realizacji różnorodnych zadań bojowych zespołowym /wspólnym/ wysiłkiem różnych rodzajów lotnictwa /myśliwskiego, bombowego, myśliwsko-bombowego, roz-

poznawczego, transportowego, wojsk lądowych, walki radioelektronicznej, zwalczania okrętów podwodnych, rakietowego i innych/ prowadzącego działania w ramach wydzielonego wysiłku lotów bojowych. Wydzielony wysiłek lotnictwa do działań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej stanowi część wysiłku lotnictwa w operacji zaczepnej frontu i część wysiłku lotnictwa morskiego w operacjach morskich sił floty /marynarki wojennej/.

Wielkość wysiłku lotnictwa w operacji desantowej uzależniona jest od wielu czynników, spośród których najważniejszymi będą:

- charakter operacji, to jest z użyciem broni jądrowej czy bez jej użycia;
- rozmach operacji i skład sił desantu morskiego i powietrznego;
- stopień obezwładnienia /zniszczenia/ sił powietrznych, morskich, obrony przeciwlotniczej i przeciwdesantowej nieprzyjaciela w ramach uprzednio prowadzonych operacji przeciwpowietrznej i powietrznej w celu wywalczenia panowania w powietrzu oraz działań bojowych lotnictwa w operacji frontowej, walki o panowanie na morzu oraz pierwszego zmasowanego uderzenia jądrowego frontu;
- stan sił i środków nieprzyjaciela;
- okres operacji zaczepnej frontu, w którym prowadzona będzie operacja desantowa;
- stan, wyposażenie i możliwości bojowe własnego lotnictwa.

Wysiłek lotnictwa w operacji desantowej określa z reguły wyższy przełożony /ND na ZTDW/, a jego wykorzystanie w operacji - dowódca frontu. Nie wyklucza się, że ND na ZTDW może sprecyzować wysiłek lotnictwa wyższego szczebla i sąsiadów okresowo prowadzącego działania w operacji /OPK, ND ZSZ UW, ND ZSRR, AL na ZTDW, wojsk lotniczych sąsiedniego frontu/. W takiej sytuacji wysiłek wojsk lotniczych frontu i wojsk lotniczych armii w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej określa dowódca frontu w swojej decyzji o prowadzeniu operacji zaczepnej frontu, a lotnictwa morskiego - dowódca Zjednoczonej Floty w decyzji o operacjach morskich sił floty.

Przyjmując, że morska /powietrzno-morska/ operacja desantowa prowadzona jest w końcowym okresie realizacji zadania bliższego operacji zaczepnej frontu i biorą w niej udział wojska

lotnicze frontu, wojska lotnicze armii, lotnictwo OPK, lotnictwo morskie i AL ND na ZTDW wysiłek rodzajów lotnictwa w tej operacji może być następujący:

- 15-25 pułkobotów lotnictwa myśliwskiego;
- 30-50 pułkobotów lotnictwa myśliwsko-bombowego;
- 5-10 pułkobotów lotnictwa rozpoznawczego;
- 6-10 pułkobotów śmigłowców bojowych;
- 3- 6 pułkobotów lotnictwa WRE;
- 4-10 pułkobotów lotnictwa transportowego /samolotów i śmigłowców/ wojsk lotniczych frontu;
- 3- 5 pułkobotów lotnictwa sanitarnego.

Ponadto w celu wysadzenia desantu powietrznego znaczenia operacyjnego w składzie DPD i oddziałów BDSz wydziela się 6-15 pułkobotów lotnictwa transportowego ND ZSZ UW, a specjalne rodzaje lotnictwa morskiego /zwalczania okrętów podwodnych rakietowe, ratownicze i inne/ określonym wysiłkiem wykonują zadania na korzyść desantu morskiego.

Wojska lotnicze frontu do działań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej wyznaczają najczęściej 7-15% swego wysiłku wydzielonego do operacji zaczepnej frontu. Morskie lotnictwo rakietowe i AL ND na ZTDW prowadzą działania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej z reguły 1-3 wylotami.

Wysiłek lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w znacznej mierze zależy od charakteru i warunków prowadzenia operacji zaczepnej frontu. W razie prowadzenia operacji zaczepnej frontu bez użycia broni jądrowej lotnictwo realizuje główne zadania zabezpieczenia operacji desantowej. Stosownie do tego jego udział musi być liczniejszy, a działania bojowe przyjmą szerszą skalę. Natomiast w operacji z użyciem broni jądrowej część zadań, zwłaszcza obezwładnienia sił i środków nieprzyjaciela w rejonach desantowania oraz niszczenia jego lotnictwa na lotniskach, mogą przejąć wojska rakietowe frontu, a niekiedy strategiczne wojska rakietowe, co może znacznie zmniejszyć zakres działań i wysiłek lotnictwa w operacji desantowej.

Wydzielony wysiłek lotnictwa wykorzystywany jest do wykonywania różnorodnych zadań, z których do zasadniczych należą:

- wywalczenie i utrzymanie panowania w powietrzu na nadmorskim kierunku operacyjnym /w rejonach załadowania, przejścia morzem /przelotu/, desantowania i działań desantu morskiego i powietrznego;
- wywalczenie i utrzymanie przewagi na morzu w obszarze działań desantu morskiego;
- rozpoznanie powietrzne nieprzyjaciela;
- osłona z powietrza działań sił desantów/powietrznego i morskiego/;
- wsparcie zespołu sił lądowania /ZSL/ podczas przejścia morzem oraz wojsk desantu powietrznego i morskiego w czasie działań na lądzie;
- zapewnienie przewozu i desantowanie desantów powietrznych;
- przewóz środków materiałowych do wojsk desantu;
- ewakuacja rannych, chorych i porażonych;
- stawianie zagród minowych, obezwładnianie zakłóceniami środków radioelektronicznych, trażowanie, ratownictwo oraz inne zadania pomocnicze i specjalne.

Powyższe zadania lotnictwo wykonuje w składzie odpowiednich zgrupowań organizowanych w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. W zgrupowaniu sił osłony i obrony desantu powietrznego i morskiego prowadzą działania bojowe związki taktyczne i oddziały lotnictwa myśliwskiego wojsk lotniczych frontu i wojsk OPK. Osłaniają one, wspólnie ze środkami OPL frontu i floty, siły desantów przed rozpoznaniem i uderzeniami środków napadu powietrznego nieprzyjaciela.

Oskłonę załadowania desantów oraz osłonę desantu morskiego podczas przejścia morzem i przelotu lotnictwa transportowego z operacyjnym desantem powietrznym do granic stref odpowiedzialności wojsk OPK zapewnia z zasady lotnictwo myśliwskie, wraz z innymi środkami wojsk OPK, PRL i NRD. Następnie osłonę tą realizuje lotnictwo myśliwskie wojsk lotniczych frontu, a niekiedy także wspólnie z lotnictwem myśliwskim wojsk OPK.

Ponadto w zgrupowaniu sił obrony i osłony desantu morskiego prowadzą działania bojowe oddziały i pododdziały lotnictwa zwalczania okrętów podwodnych.

Lotnictwo uderzeniowe wojsk lotniczych frontu, wojsk lotniczych armii, lotnictwa morskiego i AL ND na ZTDW wykonuje zadania bojowe w składzie zgrupowania sił uderzeniowych i wsparcia ogniowego desantu. Wykonuje ono zasadnicze zadania walki o panowanie w powietrzu oraz przewagę na morzu i lądzie, a także wsparcie desantu morskiego i powietrznego. Zadanie te lotnictwo wykonuje nie tylko w rejonach desantowania. Jego działania obejmują także lotniska, bazy morskie i zgrupowania sił morskich nieprzyjaciela.

Lotnictwo Zjednoczonej Floty Bałtyckiej i AL ND na ZTDW wykorzystuje się przede wszystkim do wywalczenia i utrzymania panowania w powietrzu i przewagi na morzu. Zmasowanymi uderzeniami niszczy ono lotnictwo na lotniskach, lotniskowcowe grupy wielozadaniowe i inne zespoły okrętów nawodnych nieprzyjaciela. Niekiedy może ono brać udział w niszczeniu baz i portów morskich nieprzyjaciela, a także walczyć o przewagę na lądzie w wyniku wykonywania zmasowanych uderzeń na odwody i siły obrony przeciwdesantowej.

Główny wysiłek lotnictwa myśliwsko-bombowego wojsk lotniczych frontu i marynarki wojennej skupia się na wsparciu ZSL podczas przejścia morzem i walki o lądowanie oraz wojsk desantu powietrznego i morskiego w czasie działań na lądzie. Bezpośrednie wsparcie desantu morskiego realizują także oddziały śmigłowców bojowych lotnictwa wojsk lądowych.

Pozostałe rodzaje lotnictwa /rozpoznawcze, transportowe, WRE, sanitarne i inne/ swoje zadania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej wykonują z zasady we współdziałaniu z siłami wymienionych zgrupowań, a w wyjątkowych sytuacjach - samodzielnie<sup>1/</sup>.

Skład bojowy lotnictwa w tych zgrupowaniach jest zmienny i może być różny. Zależy on głównie od rodzaju prowadzonych w danym etapie działań /przedsięwzięć/ przez wojska desantu i wynikających stąd zadań dla lotnictwa. Stosownie do tego inny będzie skład bojowy lotnictwa w czasie załadowania i przejścia desantu

<sup>1/</sup> Na przykład w powietrzno-morskiej operacji desantowej dywizje lotnictwa transportowego ND ZSZ UW desantujące desant powietrzny o znaczeniu operacyjnym tworzą zgrupowanie lotnictwa transportowego.

morzem /przelotu desantu powietrznego/, walki o lądowanie, lądowania wojsk desantów i wsparcia ich na lądzie podczas walki, gdyż w każdym z wymienionych etapów będą różne potrzeby działań bojowych lotnictwa.

Bazowanie wydzielonych sił lotnictwa powinno zapewnić możliwość wykonania wszystkich zadań w powietrzno-morskiej /morskiej/ operacji desantowej.

Związki taktyczne i oddziały wojsk lotniczych frontu bazują na lotniskach umożliwiających im skuteczne prowadzenie działań w operacji zaczepnej frontu. Z uwagi na stosunkowo duże taktyczne promienie działania samolotów z zasady nie zmieniają one bazowania i z lotnisk dotychczasowych wykonują zadania na korzyść wojsk lądowych i w operacji desantowej. Jedynie oddziały śmigłowców: bojowych, WRE, transportowych i sanitarnych mogą wykorzystywać lotniska /ładowiska/ wysunięte podczas okresowego prowadzenia działań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Na podobnej zasadzie mogą wykonywać zadania śmigłowce wojsk lotniczych armii. Natomiast lotnictwo marynarki wojennej najczęściej przebazowuje się na nowe lotniska w rejon prowadzenia operacji desantowej. AL ND na ZTDW i lotnictwo Zjednoczonej Floty Bałtyckiej /rakietowe oraz morskie lotnictwo rozpoznawcze/ wykonuje zadania w operacji desantowej z dotychczasowych lotnisk bazowania, a lotnictwo transportowe ND ZSZ UW do załadowania DPD przebazowuje się na lotniska załadowania.

Wydzielony wysiłek lotnictwa do morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej wykorzystywany jest według planu frontu. Bezpośrednim wykonawcą decyzji dowódcy frontu, w tym również w zakresie planowania i wykorzystania wydzielonego wysiłku lotnictwa w operacji desantowej, jest dowódca desantu morskiego i powietrznego /z zasady zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych/.

Zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych może wykorzystywać przydzielony wysiłek lotnictwa z pewnymi ograniczeniami czasowymi i ilościowymi wynikającymi stąd, że te same siły lotnicze przeznaczone są również do wykonywania zadań według planu dowódcy frontu i planów dowódców armii w operacji zaczepnej frontu i w operacjach zaczepnych armii. Natomiast lotnictwo morskie /marynarki wojennej/ - do wykonywania zadań w innych działaniach bojowych floty /marynarki wojennej/. Dowódca wojsk desantu morskiego i powietrznego powi-

nien być informowany o tym, które oddziały i związki taktyczne lotnictwa i w jakich terminach mogą działać według jego planu. Powyższe informacje pozwalają zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych na skoordynowanie działań bojowych różnych rodzajów lotnictwa określonego podporządkowania organizacyjnego w poszczególnych etapach operacji.

Dowódca operacji desantowej wysiłek lotnictwa dzieli na etapy operacji i wykorzystuje z zasady w sposób scentralizowany. Bezpośrednie wsparcie desantów przez lotnictwo w takiej sytuacji realizowane jest w wyniku zgłoszenia potrzeb przez dowódców dywizji /brygad/. Umożliwia to dowodzącemu operację desantową na koncentrowanie działań lotnictwa stosownie do rozwoju sytuacji bojowej. Nie wyklucza się jednak, że dowódca desantów /morskiego i powietrznego/ może przydzielić część wysiłku lotnictwa myśliwsko-bombowego i śmigłowców bojowych do bezpośredniego wsparcia desantów podczas przejścia morzem i walki na lądzie. Określany wysiłek lotnictwa uderzeniowego dowodzący operacją desantową może więc przydzielić dowódcy zespołu sił lądowania do wykorzystania w okresie załadowania, przejścia morzem i walki o przyczółki na lądzie, a następnie dowódcom związków taktycznych desantu powietrznego i morskiego /DPD, BDSz, BPM, DD i DZ/ prowadzących działania na głównym kierunku operacji.

W morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych posiadany wysiłek lotnictwa do wsparcia desantów na lądzie dzieli następująco:

- na zadanie bliższe operacji - 50-60%;
- na zadanie dalsze operacji - 30-40%;
- odwód - 5-10%.

Sytuacje bojowe i warunki działań bojowych mogą podyktować inny podział wysiłku lotnictwa. Na przykład w warunkach stosowania broni jądrowej potrzeby wsparcia lotniczego desantu powietrznego i morskiego w czasie wykonywania zadania bliższego mogą okazać się mniejsze niż w zadaniu dalszym operacji desantowej. Natomiast w warunkach niestosowania broni jądrowej rozbitcie głównych sił obrony przeciwdesantowej nieprzyjaciela może wymagać znacznie większego wysiłku lotnictwa już podczas wykonywania przez wojska desantów zadania bliższego.

Podziału wysiłku lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej dokonuje się na wszystkie etapy i dni operacji stosownie do głównych zadań wykonywanych przez desant morski i powietrzny. Na każde z zadań w poszczególnych etapach operacji określany jest konkretny wysiłek lotnictwa w pułkolotach /eskadro-lotach/.

Działalność ogniowa lotnictwa jest ściśle zsynchronizowana z działalnością wojsk raketowych i artylerii oraz zespołu wsparcia ogniowego ze składu zespołu sił lądowania, zwłaszcza w ramach porażenia ogniowego nieprzyjaciela w dniu desantowania desantu powietrznego i morskiego

Podział wysiłku lotnictwa musi wynikać z potrzeb desantu powietrznego i morskiego w poszczególnych etapach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej i jednocześnie zobowiązuje do ścisłego współdziałania lotnictwa z wojskami desantów i ich środkami ogniowymi. Podział ten jest podstawą do planowania działań poszczególnych rodzajów lotnictwa na korzyść desantów w każdym kolejnym dniu operacji.

Rozwój sytuacji operacyjnej i doraźne potrzeby mogą zmuszać do korygowania lub dokonania powtórnego podziału wysiłku lotnictwa na kolejne dni operacji.

Podczas planowania działań bojowych lotnictwa w grupie operacyjnej wojsk lotniczych frontu, pracującej w sztabie frontu /w operacyjnej grupie planowania desantów/ i będącej koordynatorem planowania lotnictwa przez grupy operacyjne lotnictwa różnorodnego podporządkowania /lotnictwa: transportowego ZSZ UW, wojsk OPK, morskiego, AL ND na ZTDW/, podobnie jak na innych szczeblach dowodzenia, konieczne jest przestrzeganie zasad sztuki operacyjnej lotnictwa. Na szczególną uwagę zasługuje potrzeba przestrzegania: masowania wysiłku lotnictwa na głównych kierunkach i w decydujących okresach działań wojsk oraz na najważniejszych obiektach; ścisłego współdziałania lotnictwa z wojskami /z desantami i siłami marynarki wojennej - floty/ oraz centralizacji dowodzenia lotnictwem.

Niezbędne jest również przestrzeganie ustaleń normatywnych dotyczących właściwego /celowego/ wykorzystania poszczególnych rodzajów lotnictwa, właściwości bojowych poszczególnych typów samolotów i śmigłowców, norm natężenia działań, odtwarzania gotowości

bojowej, przekazywania informacji i zarządzeń itp.

Grupa operacyjna wojsk lotniczych frontu, ustalone w wyniku planowania zadania lotnictwa w operacji desantowej przekazuje do sztabu WLF. Na tej podstawie sztab WLF precyzuje i stawia /przekazuje/ zadania bojowe dla podległych związków taktycznych i oddziałów lotnictwa. Jednostki lotnicze marynarki wojennej, wojsk OPK, AL ND na ZTDW, lotnictwa transportowego ND ZSZ UW i inne otrzymują zadania bojowe od swoich przełożonych, którzy na podstawie opracowanych przez ich grupy operacyjne planów użycia lotnictwa ustalają treść zadań i przekazują je wykonawcom w formie rozkazu lub zarządzenia.

Organizatorem współdziałania lotnictwa z wojskami desantów i siłami marynarki wojennej /floty/ jest dowódca frontu. Współdziałanie między lotnictwem rodzajów sił zbrojnych /wojsk lotniczych frontu, lotnictwem morskim i OPK/i innym lotnictwem wykonującym zadania na korzyść desantu /np. lotnictwem transportowym ND ZSZ UW, AL ND na ZTDW/ organizuje - w myśl wytycznych dowódcy frontu /morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej/ - dowódca wojsk lotniczych frontu /zastępca dowódcy morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej do spraw lotnictwa/. Organizatorem szczegółowych uzgodnień współdziałania lotnictwa z wojskami desantu powietrznego i morskiego oraz siłami marynarki wojennej /floty/ jest dowódca desantów - zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych. Jego ustalenia w zakresie współdziałania lotnictwa z wojskami desantów i siłami marynarki wojennej /floty/ dowódca grupy operacyjnej wojsk lotniczych frontu /zastępca dowódcy wojsk lotniczych frontu do spraw liniowych/ przekazuje do sztabu WLF, grup operacyjnych lotnictwa rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia oraz niezbędne ich elementy podległym punktom dowodzenia /grupie dowodzenia lotnictwem, punktom naprowadzania i wskazywania celów, grupom dowodzenia bojowego/ i sąsiadom.

Współdziałanie lotnictwa z siłami i środkami desantów, a także pomiędzy związkami taktycznymi i oddziałami /pododdziałkami/ działającego lotnictwa realizowane jest pod kierownictwem dowódców i oficerów znajdujących się na PłSD WL i OPL frontu, PSD frontu, w zespole dowodzenia lotnictwem, punktach naprowadzania i wskazywania celów, grupach dowodzenia bojowego oraz przez oficerów wzrokowego naprowadzania lotnictwa.

Lotnictwem wykonującym zadania w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej dowodzi dowódca frontu poprzez dowódcę wojsk lotniczych frontu. W ich imieniu dowodzenie to /w zakresie wykorzystania lotnictwa/ sprawuje dowódca desantów /morskiego i powietrznego - zastępca dowódcy frontu do spraw desantowych/ i dowódca grupy operacyjnej wojsk lotniczych frontu - zastępca dowódcy desantów do spraw lotnictwa. W dowodzeniu tym bierze także udział grupa dowodzenia lotnictwem. W dowodzeniu lotnictwem wspierającym desanty podczas działań na lądzie w ramach wydzielonego wysiłku uczestniczą również dowódcy desantowanych związków taktycznych /DPD, DD, DZ/ poprzez grupy dowodzenia bojowego.

Zabezpieczenie działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej zorganizowane jest na podobnych zasadach jak podczas jego działań w całej operacji zaczepnej frontu. Na uwagę zasługuje zorganizowane ratownictwo na morzu, odpowiednie grupy zabezpieczenia podczas desantowania operacyjnego desantu powietrznego, a także wykorzystanie okrętów dozoru radiolokacyjnego dla potrzeb lotnictwa myśliwskiego osłaniającego desant w czasie przejścia morzem i walki o lądowanie.

Przedstawione wyżej zasady działań bojowych lotnictwa w morskich /powietrzno-morskich/ operacjach desantowych zostały opracowane na podstawie doświadczeń z ćwiczeń i w myśl istniejących dokumentów normatywnych. Są obecnie obowiązujące. W przyszłości warunki prowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, rozwój ilościowy i jakościowy lotnictwa i środków dowodzenia oraz inne czynniki mogą wpłynąć na konieczność wprowadzenia korekty niektórych zasad powodując zwiększenie lub zmniejszenie wysiłku lotnictwa, zmianę sposobów współdziałania, dowodzenia czy innych ustaleń.

### 3. WŁAŚCIWOŚCI PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ LOTNICTWA W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ

Przygotowanie działań lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej obejmuje wiele specyficznych elementów związanych z wypracowaniem decyzji, planowaniem, organizowaniem współdziałania, zabezpieczenia i dowodzenia oraz bezpośrednim przygotowaniem związków taktycznych i oddziałów lotnictwa do wykonania zadań bojowych. W niniejszym rozdziale omawia się najważniejsze właściwości tego przygotowania realizowane przede wszystkim na szczeblu frontu /wojsk lotniczych frontu/, który jest organizatorem morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

#### 3.1. Właściwości wypracowania decyzji i planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Planowanie działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej może być realizowane w okresie pokoju lub bezpośrednio przed operacją. Stanowi ono integralną część planowania działań bojowych lotnictwa w operacji zaczepnej frontu i obejmuje wszystkie zadania wykonywane przez poszczególne rodzaje lotnictwa uczestniczące w operacji desantowej.

W okresie pokoju działania bojowe lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej planuje w Sztabie Generalnym wydzielona grupa oficerów Dowództwa Wojsk Lotniczych wchodząca w skład frontowej grupy planowania operacyjnego.

Bezpośrednio przed operacją korektą i uzupełnieniem planu działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej zajmuje się grupa operacyjna wojsk lotniczych frontu /WLF/, wydzielona ze składu SD WLF. Może ona także, w wypadku innego niż planowano przebiegu operacji zaczepnej frontu i rozwoju sytuacji operacyjno-strategicznej czy wydzielenia innych sił i wysiłku lotnictwa, rozwiązywać nowe problemy udziału lotnictwa w operacji desantowej. Oznacza to potrzebę sporządzania nowego planu działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Udział w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego stwarza konieczność zaangażowania w planowaniu jego działań bojowych w tej operacji, oprócz grupy operacyjnej WLF, grup operacyjnych wydzielonych z dowództw i sztabów lotnictwa rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia. W zależności od rozmachu operacji i zakresu działań bojowych lotnictwa, w planowaniu tym mogą wziąć udział ponadto:

- grupy operacyjne lotnictwa morskiego;
- grupa operacyjna lotnictwa wojsk OPK;
- grupa operacyjna lotnictwa transportowego ND ZSZ UW;
- grupa operacyjna AL ND na ZTDW;
- grupa operacyjna wojsk lotniczych sąsiedniego frontu;
- grupa operacyjna lotnictwa dalekiego zasięgu ND ZSRR.

Wszystkie te grupy operacyjne ściśle współpracują z grupą operacyjną WLF i planują wykorzystanie podległego im lotnictwa w ramach wydzielonego wysiłku do działań w operacji desantowej.

Wiodącą rolę w procesie planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej spełnia grupa operacyjna WLF, która integruje wysiłki pozostałych lotniczych grup operacyjnych w celu racjonalnego użycia lotnictwa w operacji. Pracuje ona w operacyjnej grupie planowania desantów na SD frontu, a jej dowódcą jest z zasady zastępca dowódcy WLF do spraw liniowych.

W czasie planowania grupa operacyjna WLF utrzymuje ścisły kontakt ze sztabem, a zwłaszcza z dowódcą WLF, który koryguje jej działalność stosownie do zmian zachodzących w sytuacji operacyjnej. Sztab WLF dostarcza grupie bieżących danych o stanie, możliwościach i przygotowaniu rodzajów lotnictwa wydzielonych do działań w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Grupa operacyjna z kolei przekazuje do sztabu WLF dane dotyczące operacji desantowej, umożliwiające sztabowi sprecyzowanie i przekazanie zadań związkom taktycznym i oddziałom lotnictwa oraz przygotowanie ich do działań bojowych. Ponadto grupa operacyjna WLF utrzymuje ścisłą więź z operacyjną grupą planowania desantów oraz grupami operacyjnymi lotnictwa rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia.

Podstawę do wypracowania propozycji i planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej stanowią:

- zamiar operacji desantowej i wytyczne dowódcy frontu /morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej/;
- dyrektywa operacyjna dowódcy frontu;
- rozkaz operacyjny i wytyczne dowódcy WLF.

Grupa operacyjna WLF, przystępując do wypracowania propozycji działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej, powinna znać:

- czasy i rejony działania desantu powietrznego i morskiego;
- skład i zadania wojsk desantowych biorących udział w operacji;
- podział operacji na etapy;
- wysiłek lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego wydzielony do działań w operacji;
- ogólne zasady współdziałania, zabezpieczenia i dowodzenia lotnictwem w poszczególnych etapach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Dowódca grupy operacyjnej WLF w oparciu o powyższe dane dokonuje analizy zamiaru operacji desantowej i określa cel działań bojowych lotnictwa w operacji. Na tej podstawie precyzuje zamiar działań bojowych lotnictwa w operacji, dokonuje kalkulacji czasu, ustala przedsięwzięcia organizacyjne i wytyczne podległym oficerom do przygotowania danych do propozycji działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Po udzieleniu wytycznych podległym oficerom dowódca grupy operacyjnej WLF przystępuje do oceny sytuacji. Nie odbiega ona w sposób zasadniczy od przyjętej w metodyce pracy dowództw i sztabów lotniczych. Uwzględnia jednak cechy specyficzne morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

W toku oceny sytuacji dowódca grupy operacyjnej WLF wysłuchuje meldunków podległych oficerów, które powinny zawierać wstępnie uzgodnione dane z oficerami grupy planowania desantów i grup operacyjnych rodzajów lotnictwa innego podporządkowania organizacyjnego. Wnioski z oceny sytuacji oraz wstępnie uzgodnione dane przez oficerów grupy operacyjnej WLF stanowią dla dowódcy tej grupy podstawę do sprecyzowania propozycji działań bojowych

lotnictwa w morskiej/powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Propozycje te melduje dowódca wojsk lotniczych frontu, a następnie dowódca frontu lub dowódca desantów - zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych. Meldunek propozycji może ujmować:

- wnioski z oceny nieprzyjaciela i przewidywanych warunków działań lotnictwa;
- możliwości lotnictwa wydzielonego do działań w operacji desantowej;
- propozycje wykorzystania lotnictwa według etapów operacji i zadań realizowanych na korzyść wojsk desantu morskiego i powietrznego;
- organizację zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa w operacji;
- organizację dowodzenia i współdziałania lotnictwa z siłami marynarki wojennej, wojskami desantu morskiego i powietrznego oraz między rodzajami lotnictwa i lotnictwem różnego podporządkowania organizacyjnego.

Meldunki o podobnej treści dowódca grupy operacyjnej WLF opracowuje i przedstawia zastępcy dowódcy frontu do spraw desantowych w czasie wypracowania decyzji do działań w każdym kolejnym dniu operacji, biorąc pod uwagę etap operacji i przewidywany wysiłek lotnictwa w danym dniu operacji.

Propozycje zatwierdzone przez dowódcę frontu lub jego zastępcę do spraw desantowych stanowią podstawę do szczegółowego planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

Podczas szczegółowego planowania działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej grupa operacyjna WLF uwzględnia aktualne dane o nieprzyjacielu, wydzielone siły i wysiłek lotnictwa, jego możliwości bojowej, sieć lotniskową i przewidywane bazowanie lotnictwa, możliwości w zakresie dowodzenia i naprowadzania lotnictwa, wytyczne dowódcy frontu i dowódcy WLF do organizacji współdziałania i inne dane.

W toku planowania działań lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej grupa operacyjna WLF powinna rozwiązać przede wszystkim następującą problematykę:

- ustalić zadania rozpoznania powietrznego, dokonać podziału wysiłku lotnictwa rozpoznawczego według etapów operacji, sprecyzować szczegółowe zadania i siły niezbędne do ich wykonania oraz określić sposoby rozpoznania, a także sposoby i terminy dostarczenia danych z tego rozpoznania;
- ustalić zadania, siły, sposoby i terminy osłony przez lotnictwo myśliwskie lotnictwa transportowego, sił marynarki wojennej i wojsk desantowych według etapów operacji, określić strefy odpowiedzialności lotnictwa myśliwskiego różnych rodzajów sił zbrojnych oraz rubieże i sposoby przejęcia osłony;
- ustalić zadania ogniowe, dokonać podziału wysiłku lotnictwa uderzeniowego, określić siły i terminy wykonania zadań w poszczególnych etapach operacji;
- uzgodnić z grupą operacyjną lotnictwa transportowego ZSZ UW zabezpieczenie desantowania operacyjnego desantu powietrznego;
- ustalić siły niezbędne do wykonania zadań w poszczególnych zgrupowaniach lotniczych według etapów operacji;
- ustalić i uzgodnić współdziałanie lotnictwa ze środkami ogniowymi i siłami wojsk lądowych, marynarki wojennej oraz między rodzajami lotnictwa według etapów, zadań, obiektów, rubieży i czasu przeprowadzenia operacji desantowej;
- ustalić zabezpieczenie działań bojowych lotnictwa w operacji;
- ustalić skład, miejsce i czas załadowania oraz rozmieszczenie, terminy i sposoby przesunięcia organów dowodzenia lotnictwem według etapów operacji.

Ponadto w toku planowania ustala się: wykorzystanie lotnictwa transportowego do dowozu środków materiałowych dla potrzeb desantu, ewakuacji rannych i chorych oraz wykonywania innych zadań; obozwładnianie zakłócaniami urządzeń radioelektronicznych nieprzyjaciela przez lotnictwo WRE oraz siłami wojsk lądowych i marynarki wojennej; opanowywanie dla potrzeb lotnictwa lotnisk i składów MPS na terenie nieprzyjaciela oraz inne elementy.

Po rozwiązaniu i uzgodnieniu zasadniczych problemów grupa operacyjna WLF sporządza "Plan działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej". Plan opracowuje się na mapie w skali 1 : 500 000 oraz uzupełnia tekstualnie legendą i załącznikami.

Treść planu działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej obejmuje:

1. Nieprzyjaciela /w rejonie objętym operacją desantową/:
  - a/ wojska lądowe - ugrupowanie wojsk, w tym głównie rakietowych środków napadu jądrowego, jednostek pancernych, artylerii i odwodów mogących przeciwdziałać desantowi, fortyfikacje, rejonu umocnień, rubieże obronne i terenowe oraz obiekty wojskowe, komunikacyjne i inne, których uchwycenie ma żywotne znaczenie dla powodzenia operacji desantowej;
  - b/ siły morskie - bazy i porty morskie oraz ich OPL i strefy ognia, elementy obrony przeciwdesantowej, skład i rejonu /strefy/ działania okrętów wojennych mogących przeciwdziałać desantowi morskemu;
  - c/ OPL nieprzyjaciela /w rejonie wysadzenia desantu morskiego i na trasie przelotu lotnictwa transportowego z desantem powietrznym/ - ugrupowanie baterii artylerii i rakiet przeciwlotniczych, strefy ich ognia; rozmieszczenie posterunków radiolokacyjnych, rubieże ich wykrywania na małych i średnich wysokościach; punkty dowodzenia;
  - d/ lotnictwo - sieć lotniskową i bazowanie jednostek lotniczych; strefy dyżurowania lotnictwa myśliwskiego w powietrzu; możliwe rubieże przechwycenia z dyżurowania na lotniskach i w powietrzu; prawdopodobne kierunki nalotu lotnictwa na desant podczas przejścia morzem /przelotu/ i działań na lądzie; infrastrukturę lotniczą /składy MPS, rurociągi, magazyny środków rażenia itp./.
2. Wojska własne:
  - a/ wojska lądowe - rubież styczności bojowej wojsk, ogólne położenie wojsk lądowych w rejonie wysadzenia desantu; punkty dowodzenia;

- b/ desant - rejony wyczekiwania i załadowania desantu morskiego; rejony wyczekiwania i lotniska załadowania desantu powietrznego; korytarz przelotu lotnictwa transportowego z desantem; rejony zrzutu desantu spadochronowego; lotniska nieprzyjaciela uchwytywane przez desant spadochronowy; rejon formowania desantu morskiego; trasy przejścia morzem i rejony desantowania desantu morskiego; kierunki i rubieże działań desantu powietrznego i morskiego po wylądowaniu; punkty dowodzenia desantem;
- c/ marynarkę wojenną - ogólne położenie i działania rodzajów sił związane z zabezpieczeniem i osłoną przejścia desantu morzem, szczególnie położenia okrętów zespołów desantowych i ich ochrony, w tym OPL i strefy ich ognia w poszczególnych fazach operacji /załadowania, przejścia morzem i desantowania/; elementy systemu dowodzenia siłami marynarki wojennej uczestniczącymi w operacji desantowej;
- d/ OPK i OPL - elementy ugrupowania wojsk OPK i OPL na trasie przelotu i przejścia morzem desantu, szczególnie ugrupowanie rakiet przeciwlotniczych i strefy ich ognia; punkty dowodzenia;
- e/ lotnictwo:
- elementy sytuacji - sieć lotniskowa, bazowanie jednostek lotniczych, elementy systemu zabezpieczenia, punkty dowodzenia;
  - elementy decyzji - bazowanie i manewr lotniskowy jednostek planowanych do działań w operacji desantowej; punkty dowodzenia lotnictwem działającym w operacji i oś ich przesunięcia; elementy zabezpieczenia lotnictwa w operacji desantowej; możliwości przestrzenne lotnictwa; strefy odpowiedzialności i rubieże przejścia osłony desantu powietrznego i morskiego przez lotnictwo myśliwskie OPK i WLF; strefy dyżurowania i samodzielnego poszukiwania lotnictwa myśliwskiego na trasie przelotu /przejścia morzem/ i w rejonie desantowania oraz siły i terminy dyżurowania; obiekty nieprzyjaciela niszczone przez lotnictwo uderzeniowe przy użyciu bomb jądrowych i konwencjonalnych środków rażenia

w okresie przygotowania i w toku operacji, czas, siły i wykonawcy uderzeń; obiekty /pasy, rejony/, sposoby i terminy rozpoznania powietrznego oraz siły lotnictwa rozpoznawczego wydzielone do tego celu; korytarz i warunki lotu lotnictwa transportowego z desantem; osie tras /korytarze/ przelotu innych rodzajów lotnictwa; działania lotnictwa WRE oraz inne elementy ugrupowania i działań związane z operacją desantową;

- sąsiedzi - działania WLF i innych związków lotnictwa mające wpływ na operację desantową.

W legendzie do planu działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej ujmuje się:

- nieprzyjaciela, wraz z wnioskami z jego oceny;
- zadania frontu i sąsiadów;
- zadania lotnictwa, myśl przewodnią decyzji i sposób wykonania zadań;
- zadania jednostek lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego;
- skład bojowy i wysiłek lotnictwa wydzielonego do działań w operacji;
- stosunek sił lotnictwa;
- podział wysiłku lotnictwa;
- zabezpieczenie, współdziałanie i dowodzenie.

Plan działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej podpisuje dowódca WLF i dowódca grupy operacyjnej WLF, a zatwierdza dowódca frontu. Załącznikami do planu może być : tabela współdziałania i plan ogniowego przygotowania desantowania.

Graficzną część planu działań bojowych lotnictwa w powietrzno-morskiej operacji desantowej przedstawiono w załączniku nr 1.

Grupa operacyjna WLF wraz z przedstawicielami innych lotniczych grup operacyjnych podczas planowania operacji desantowej uczestniczy w opracowaniu tabeli współdziałania i planu ogniowego przygotowania desantowania. Dokumenty te sporządza się w grupie operacyjnej planowania desantów. Po ich zatwierdzeniu przez dowódcę frontu, odpowiednio opracowane wyciągi są załącznikami do planu działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej.

Wyciąg z tabeli współdziałania w operacji desantowej dla lotnictwa obejmuje etapy operacji desantowej, etapy zabezpieczenia operacji desantowej, wysiłki lotnictwa w etapach operacji wyrażany w pułkotelach, oś czasu, zadania wykonywane przez poszczególne związki operacyjne i rodzaje lotnictwa, numery /rodzaje/ obiektów i stref dyżurowania, wykonawców, wydzielone siły, a także działania ogniowe współdziałających środków rażenia /np. okrętów raketowych, artylerii okrętowej, wojsk raketowych i artylerii/ biorących udział w zabezpieczeniu operacji.

Wyciąg z planu ogniowego przygotowania desantowania obejmuje wszystkie okresy tego przygotowania, a mianowicie: wstępne przygotowanie ogniowe rejonu desantowania, bezpośrednie przygotowanie ogniowe rejonu wysadzenia desantu powietrznego, ogniowe zabezpieczenie rozwinięcia zespołu sił lądowania /ZSL/, ogniowe przygotowanie lądowania desantu morskiego oraz ogniowe wsparcie desantu powietrznego i morskiego w czasie walki na terytorium nieprzyjaciela. Ponadto ujmuje się w nim obiekty uderzeń i ich dyslokację, wykonawców zadań, wydzielone siły lotnictwa, stosowane środki rażenia, czas uderzenia i oczekiwane rezultaty działań lotnictwa.

Sporządzenie planu działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej jest przedsięwzięciem bardzo pracochłonnym, gdyż wymaga drobiazgowych kalkulacji z dokładnością do minuty i skorelowania z innymi dokumentami, opracowywanymi równolegle przez grupę operacyjną WLF. Jest on jednak dokumentem niezbędnym dla prawidłowego zrozumienia roli i miejsca wszystkich wykonawców zadań lotniczych oraz zgrania ich działań w przestrzeni i w czasie.

Niezależnie od tych głównych dokumentów grupa operacyjna WLF może sporządzać, w zależności od potrzeb, także dokumenty pomocnicze. Ich ilość i treść ustala dowódca grupy operacyjnej WLF.

Przedstawiony sposób i kolejność planowania działań bojowych lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej będzie realizowany w warunkach dysponowania dostatecznym czasem i przygotowania operacji metodą pracy kolejnej. Podczas przygotowania operacji desantowej metodą pracy równoległej kolejność i zakres realizacji określonych przedsięwzięć planistycznych ulega zmianie, stosownie do działalności /w tym okresie/ grupy operacyjnej planowania desantów. Natomiast treść planowania w zasadzie pozostaje niezmienna.

W toku operacji desantowej grupa operacyjna WLF opracowuje plan działań bojowych lotnictwa na każdy kolejny dzień operacji.

Grupy operacyjne lotnictwa: transportowego, OPK, marynarki wojennej i inne, pracujące wraz z grupą operacyjną WLF w sztabie frontu, opracowują plany użycia lotnictwa odpowiedniego podporządkowania organizacyjnego, których treść jest ściśle skorelowana z planem działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej.

Plany te przedstawiają swoim dowódcom wraz z odpowiednimi meldunkami. Dowódcy związków operacyjnych /związków taktycznych/ lotnictwa ND na ZTDW, marynarki wojennej, lotnictwa transportowego i wojsk OPK wypracowują /precyzują/ decyzję o działaniach bojowych podległego lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, uwzględniając przy tym ustalenia i uzgodnienia dokonane na szczeblu frontu w czasie planowania operacji i organizowania współdziałania.

Planowanie i organizowanie działań bojowych w związkach taktycznych i oddziałach lotnictwa, będących wykonawcami zadań w operacji desantowej, w zasadzie nie różni się od tych przedsięwzięć realizowanych codziennie podczas działań w operacji zaczepnej frontu /armii/. Istotne właściwości, występują natomiast w lotnictwie transportowym, gdyż musi ono dodatkowo uzgodnić wykorzystanie lotnisk załadowania i współdziałanie z wojskami powietrzno-desantowymi.

W tym celu z dywizji lotnictwa transportowego wysyłane są grupy operacyjne, z pułków lotnictwa transportowego - grupy dowodzenia, a ponadto z wojsk lotniczych frontu /z centrum dowodzenia bojowego WLF/ grupa dowodzenia bojowego, która wraz ze sztabem

wojsk desantu powietrznego /DPD/ będzie zrzucona w rejonie desantowania. Gdy z dywizji i pułków lotnictwa transportowego nie wysyła się grup operacyjnych i grup dowodzenia, współdziałanie z wojskami powietrzno-desantowymi i z pułkami lotniczymi bazującymi w rejonie wyjściowym /na lotniskach których nastąpi załadowanie desantu powietrznego/ uzgadnia grupa operacyjna lotnictwa transportowego ND ZSZ UW po zakończeniu działalności planistyczno-organizatorskiej na szczeblu frontu /w grupie operacyjnej planowania desantów/.

W skład grupy operacyjnej dywizji lotnictwa transportowego zwykle wydziela się: zastępcę dowódcy dywizji jako dowódcę grupy, szefa sztabu dywizji lub jego zastępcę, nawigatora dywizji do spraw desantowania, inżyniera do spraw urządzeń lotniczych i desantowych, szefa łączności, szefa służby chemicznej, oficerów służby materiałowo-technicznego zabezpieczenia i służb inżynieryjnej oraz starszego lekarza dywizji.

Do zadań grupy operacyjnej dywizji lotnictwa transportowego należy:

- organizacja dowodzenia na lotniskach rejonu wyjściowego;
- uzgodnienie zagadnień współdziałania z dowódcą /sztabem/ dywizji powietrzno-desantowej;
- uzgodnienie zagadnień współdziałania z dowódcami pułków lotniczych bazujących na lotniskach w rejonie wyjściowym.

Wraz z grupą operacyjną w rejon wyjściowy wysyła się ruchome stanowisko dowodzenia i pododdział łączności i radiotechnicznego ubezpieczenia lotów z niezbędnymi środkami. Równocześnie z grupą operacyjną w rejon wyjściowy mogą przybywać grupy dowodzenia pułków lotnictwa transportowego.

Po przybyciu w rejon wyjściowy dowódca grupy operacyjnej organizuje pracę oficerów służby materiałowo-technicznego zabezpieczenia i służby inżynieryjnej oraz grup dowodzenia pułków w zakresie uzgodnienia zagadnień współdziałania z dowódcami pułków lotniczych bazujących na lotniskach wyznaczonych do załadowania desantu, a także kieruje rekonesansem tych lotnisk.

Szef sztabu dywizji lub jego zastępca wybiera miejsce rozwinięcia wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji. Następnie wraz z na-

wigatorem do spraw desantowania oraz z inżynierem do spraw urządzeń lotniczych i desantowych uczestniczy w uzgadnianiu współdziałania w sztabie dywizji powietrzno-desantowej.

Jak wiadomo, w desantowaniu desantu powietrznego znaczenia operacyjnego bierze udział kilka dywizji lotnictwa transportowego. W uzgodnieniu współdziałania z wojskami desantu powietrznego biorą więc udział grupy operacyjne ze wszystkich tych dywizji. Pracą tych grup w czasie uzgadniania współdziałania zwykle kieruje przedstawiciel dowództwa lotnictwa transportowego. Podczas uzgadniania współdziałania ustala się:

- skład bojowy desantowanych pododdziałów, niezbędną liczbę samolotów do zrzutu poszczególnych pododdziałów oraz kolejność ich desantowania;
- podział pododdziałów desantu na lotniska załadowania i pomiędzy pułki lotnictwa transportowego;
- terminy załadowania do samolotów wojsk i sprzętu;
- zrzutowiska, terminy startu i warunki lotu samolotów w czasie zrzutu pododdziałów;
- organizację dowodzenia i łączności w rejonie wyjściowym, podczas lotu i desantowania oraz sygnały i środki dowodzenia.

Na zakończenie opracowuje się tabelę desantowania w kilku egzemplarzach, po jednym egzemplarzu dla każdej dywizji. Rezultaty uzgodnień dowódca grupy operacyjnej lub szef sztabu melduje dowódcy dywizji lotnictwa transportowego.

W skład grupy dowodzenia pułku lotnictwa transportowego, wysyłanej w rejon załadowania desantu, zwykle wchodzi: szef sztabu lub jego zastępca, nawigator pułku do spraw desantowania, szef łączności, szef służby chemicznej, oficerowie służby inżynieryjnej i zaopatrzenia oraz starszy lekarz. Na dowódcę grupy wyznacza się zazwyczaj zastępcę dowódcy pułku.

Do zadań pułkowej grupy dowodzenia należy:

- rekonesans lotniska załadowania desantu;
- uzgodnienie współdziałania z dowódcą pułku lotniczego bazującego na tym lotnisku;
- uzgodnienie współdziałania z dowódcą desantowanego pododdziału;
- rozwinięcie stanowiska dowodzenia pułku na lotnisku załadowania.

Na lotnisko załadowania desantu kieruje się odpowiednie środki łączności i radiotechnicznego ubezpieczenia lotów, a także środki zabezpieczenia materiałowego i lotniczo-technicznego /gdy istnieje taka potrzeba/.

Z dowódcą pułku lotniczego bazującego na lotnisku załadowania desantu grupa dowodzenia uzgadnia:

- miejsce stoisk samolotów transportowych;
- wykonanie przez pułk lotnictwa transportowego lądowania i startu w utrudnionych warunkach, wynikających z prowadzenia z tego samego lotniska działań bojowych przez drugi pułk lotniczy;
- możliwości zabezpieczenia materiałowego i lotniczo-technicznego lotnictwa transportowego przez pułk bazujący na lotnisku załadowania desantu;
- możliwości zabezpieczenia lotnictwa transportowego na lotnisku załadowania desantu przez pułk na nim bazujący pod względem łączności, OPEMAR, obrony przeciwlotniczej, maskowania, transportu itp.

Z dowódcą desantowanego pododdziału grupa dowodzenia uzgadnia:

- dokładny skład bojowy desantowanego pododdziału;
- kolejność zrzutu pododdziału oraz podział sprzętu i ludzi na samoloty; sposoby załadowania pododdziału, a w tym: stoiska /stanowiska/ załadowania, miejsca rozmieszczenia pododdziału przed podejściem do samolotów, terminy początku i końca załadowania, sposoby poruszania się pododdziału na lotnisku;
- dowodzenie eskadrami lotnictwa transportowego i pododdziałem wojsk powietrzno-desantowych na lotnisku i w czasie lotu, środki i sygnały dowodzenia.

Grupa dowodzenia i dowództwo desantowanego pododdziału wspólnie opracowują w dwóch egzemplarzach plan załadowania, składający się ze schematu lotniska i tabeli załadowania. Jeden egzemplarz planu zabiera grupa dowodzenia, a drugi dowódca desantowanego pododdziału.

Uzgodnione zagadnienia są meldowane dowódcy pułku lotnictwa transportowego, który wykorzystuje je w procesie wypracowania decyzji i przygotowania pułku do desantowania desantu powietrznego.

### 3.2. Właściwości organizowania dowodzenia i współdziałania lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Całością sił lotnictwa uczestniczącego w operacji desantowej dowodzi z połączonego stanowiska dowodzenia wojsk lotniczych i wojsk obrony przeciwlotniczej frontu dowódca WLF. Jest on także koordynatorem działań lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego wykonującego zadania na korzyść sił desantu. Dowódca WLF może przekazać część swoich uprawnień w zakresie dowodzenia lotnictwem dowódcy grupy operacyjnej WLF /zastępcy dowódcy desantów morskiego i powietrznego do spraw lotnictwa/, którym z zasady jest zastępca dowódcy WLF do spraw liniowych. W takim wypadku grupę operacyjną WLF wzmacnia się oficerami różnych specjalności oraz niezbędnym sprzętem zapewniającym zorganizowanie łączności ze sztabem WLF i sztabami związków taktycznych /związków operacyjnych/ lotnictwa, wykonującymi główne zadania w operacji desantowej. Grupa operacyjna WLF rozmieszcza się na PSD frontu<sup>1/</sup>.

W celu sprawnego dowodzenia lotnictwem w skład desantu morskiego i powietrznego włącza się lotnicze punkty dowodzenia i współdziałania. Punkty te rozmieszcza się:

- grupę dowodzenia bojowego przy SD dywizji powietrzno-desantowej /grupa ta desantuje się wraz ze sztabem dywizji/;
- grupy dowodzenia bojowego przy SD dywizji desantowych i zmechanizowanych transportowanych drogą morską;
- grupę dowodzenia lotnictwem, wydzieloną ze składu grupy operacyjnej WLF, przy SD zespołu sił lądowania;
- punkty naprowadzania i wskazywania celów przy OSD szefa OPL zespołu sił lądowania i na okrętach dozoru radiolokacyjnego;
- oficerów wzrokowego naprowadzania lotnictwa przy pierwszorzutowych pułkach lub brygadach desantu morskiego.

Wszystkie wymienione organy dowodzenia lotnictwem organizuje się lub wydziela na czas trwania operacji z istniejących struktur organizacyjnych systemu dowodzenia wojskami lotniczymi frontu i armii.

<sup>1/</sup>-----  
Grupa operacyjna WLF może składać się z zespołu planowania i zespołu dowodzenia lotnictwem. Może ona, wspólnie z grupą operacyjną wojsk OPL, tworzyć pomocniczy punkt dowodzenia WL i OPL na PSD frontu.

Na okres desantowania operacyjnego desantu powietrznego lotnictwo transportowe rozwija:

- WSD lotnictwa transportowego, rozmieszczone przy SD WLF /PSD frontu/, skąd dowódca lotnictwa transportowego dowodzi lotnictwem w okresie desantowania;
- PSD lotnictwa transportowego, rozmieszczone na jednym z lotnisk rejonu wyjściowego, z którego dowódca lotnictwa transportowego dowodzi dywizjami lotnictwa transportowego w rejonie wyjściowym;
- WSD dywizji lotnictwa transportowego, rozmieszczone na lotniskach rejonu wyjściowego, skąd dowódcy dywizji dowodzą podległymi pułkami;
- SD pułków lotnictwa transportowego, rozmieszczone na lotniskach rejonu wyjściowego, skąd dowódcy pułków dowodzą w rejonie lotniska podległymi pododdziałami oraz kierują lotami samolotów transportowych;
- punkty kontrolno-przelotowe rozmieszczone na linii brzegowej w korytarzu przelotu lotnictwa transportowego w celu kontroli dokładności lotu grup lotnictwa transportowego;
- startowe stanowiska dowodzenia rozmieszczone na uchwyconym lotnisku dla kierowania lotami samolotów transportowych w rejonie lotniska.

Ponadto w systemie dowodzenia lotnictwem prowadzącym działania w operacji desantowej wykorzystuje się stanowiska dowodzenia lotniczych związków operacyjnych oraz stanowiska dowodzenia związków taktycznych i oddziałów lotnictwa.

System dowodzenia lotnictwem w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej przedstawiono w załączniku nr 2.

W zorganizowanym w ten sposób systemie dowodzenia zapewnia się kierowanie lotnictwem we wszystkich etapach operacji desantowej. Dowodzenie lotnictwem realizowane jest z PSD frontu, gdzie rozmieszczona jest grupa operacyjna WLF i grupy operacyjne /przedstawiciele/ lotnictwa innych rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia. Następnie kierowanie grupami samolotów i śmigłowców w powietrzu przejmuje grupa dowodzenia lotnictwem. Grupę tę w okresie załadowania desantu morskiego na okręty umieszcza

się, wraz z odpowiednimi środkami łączności, na okręcie flagowym dowódcy zespołu sił lądowania. Grupa dowodzenia lotnictwem przebywa na tym okręcie do chwili uchwycenia przez wojska desantu przyczółków na lądzie, a następnie wyładowuje się i rozmieszcza przy SD dowódcy wojsk desantu morskiego /DD-DZ/. W wypadku organizowania wysuniętego punktu dowodzenia /ze składu PSD frontu/ grupa dowodzenia lotnictwem rozmieszcza się przy tym punkcie. Po rozwinięciu PSD frontu na opanowanym terenie nieprzyjaciela w rejonie desantowania grupa dowodzenia lotnictwem łączy się z zasadniczymi siłami grupy operacyjnej WLF.

Grupa dowodzenia lotnictwem podczas przejścia desantu morzem i walki desantu na lądzie realizuje następujące główne zadania:

- nawiązuje łączność z grupami samolotów /śmigłowców/ w powietrzu z chwilą ich zgłoszenia się lub osiągnięcia rubieży przejęcia dowodzenia;
- informuje szefa OPL zespołu sił lądowania /desantu/ o przelocie własnego lotnictwa;
- precyzuje zadania załogom samolotów /śmigłowców/, jeżeli start nastąpił na sygnał, a szczegółowe zadanie nie zostało postawione;
- przecelowuje lotnictwo na inne obiekty;
- wzywa /poprzez grupę operacyjną WLF/ lotnictwo na pole walki;
- informuje załogi samolotów /śmigłowców/ w powietrzu o sytuacji meteorologicznej, skażeń promieniotwórczych, niebezpiecznych zjawiskach pogody, sytuacji powietrznej i udziela pomocy w ich pokonaniu;
- na bieżąco uzgadnia z dowódcą zespołu sił lądowania /desantu/ współdziałanie lotnictwa z siłami marynarki wojennej /desantu/;
- kieruje działalnością podległych grup dowodzenia bojowego i punktów naprowadzania i wskazywania celów;
- uczestniczy w podziale celów powietrznych do zwalczania przez środki OPL zespołu sił lądowania /wojsk desantu/ lub lotnictwo myśliwskie;
- nieprzerwanie analizuje działalność lotnictwa własnego i nieprzy-

jaciela, taktykę środków OPL i obiektów działań lotnictwa oraz przekazuje wnioski i propozycje w tym zakresie do grupy operacyjnej WLF;

- składa meldunki do grupy operacyjnej WLF o realizacji zadań.

Grupa dowodzenia lotnictwem przekazuje kierowanie załogami samolotów i śmigłowców w powietrzu podległym punktom dowodzenia. Grupy dowodzenia bojowego, oficerowie wzrokowego naprowadzania lotnictwa oraz punkty naprowadzania i wskazywania celów wykonują swoje zadania w zakresie kierowania załogami w powietrzu na podobnych zasadach, jak w operacjach wojsk lądowych.

Pewne właściwości występują ponadto podczas dowodzenia lotnictwem myśliwskim, Osłona desantu morskiego z powietrza podczas załadowania i przejścia morzem oraz lotnictwa transportowego w czasie załadowania desantu powietrznego i przelotu w strefach odpowiedzialności wojsk OPK realizowana jest ze stanowiska dowodzenia korpusu OPK /dywizji OPK/. Z chwilą przejścia /przelotu/ desantu do strefy odpowiedzialności lotnictwa myśliwskiego WLF dowodzenie lotnictwem osłony przejmuje grupa operacyjna WLF. W wypadku działań lotnictwa myśliwskiego w strefie ZSL dowodzenie przejmuje szef OPL ZSL, a po wylądowaniu szef OPL desantu. Dowodzenie lotnictwem myśliwskim w tej strefie odpowiedzialności zapewniają przedstawiciele tego lotnictwa z grupy dowodzenia lotnictwem i OPK przebywający na SD szefa OPL.

Jak już uprzednio zasygnalizowano, zadania lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej są realizowane wspólnym wysiłkiem wszystkich rodzajów lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego w ścisłym współdziałaniu z innymi siłami i środkami biorącymi udział w tej operacji. Z tego względu w operacji desantowej właściwie zorganizowane i realizowane współdziałanie między rodzajami lotnictwa i lotnictwa jako całości z pozostałymi siłami uczestniczącymi w tej operacji jest jednym z ważniejszych czynników decydujących o jej powodzeniu.

Współdziałanie między lotnictwem różnego podporządkowania organizuje dowódca WLF poprzez dowódcę grupy operacyjnej WLF. Grupa ta uczestniczy także w organizowaniu współdziałania z pozostałymi siłami uczestniczącymi w operacji desantowej. Zasadnicze

zagadnienia współdziałania rozwiązuje ona w toku planowania drogą ustalenia i uzgodnienia z zainteresowanymi organami planowania działań desantowych i z grupami operacyjnymi lotnictwa rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia sposobów wspólnych działań bojowych podczas wykonywania przez lotnictwo zadań w operacji desantowej. W czasie prowadzenia operacji, w miarę zmian w sytuacji operacyjno-taktycznej i zadań lotnictwa, grupa operacyjna WLF dokonuje na bieżąco korekty ustalonych wcześniej sposobów współdziałania i uzgodnień oraz przekazuje je organom wykonawczym.

Współdziałanie między rodzajami lotnictwa i lotnictwa <sup>z</sup> siłami desantu organizuje się według etapów operacji, zadań realizowanych na korzyść wojsk desantu oraz czasu i miejsca /rejonu/ ich wykonania. W tym celu określa się zasadnicze zadania lotnictwa i ich wykonawców w danym etapie operacji, miejsce i czas działania oraz precyzuje się najważniejsze zagadnienia /treść/ współdziałania.

Podczas organizowania współdziałania WLF z lotnictwem morskim i AL ND na ZTDW przede wszystkim ustala się:

- sposoby tworzenia wspólnych ugrupowań bojowych podczas wykonywania uderzeń zmasowanych lub ześrodkowanych;
- sposoby zapewnienia bezpieczeństwa podczas wykonywania zadań w ograniczonym rejonie i czasie przez różne rodzaje lub duże siły lotnictwa;
- sposoby wykorzystania rezultatów rozpoznania powietrznego do wykonania uderzeń lotnictwa;
- sposoby naprowadzania przez samoloty /śmigłowce/ rozpoznawcze grup uderzeniowych lotnictwa na obiekty pola walki, a także wykorzystanie środków radiolokacyjnych i radionawigacyjnych do wyprowadzania tych grup w rejony obiektów uderzeń;
- sposoby osłony przez lotnictwo myśliwskie lotnictwa myśliwskobombowego wykonującego zadania w głębi ugrupowania nieprzyjaciela;
- wykorzystanie stawianych przez lotnictwo zakłóceń radioelektronicznych do pokonywania obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela;

- wykorzystanie przez lotnictwo uderzeń lotnictwa myśliwsko-bombowego oraz wojsk raketowych i artylerii na środki OPL nieprzyjaciela, a także obezwładniania tych środków przez wojska WRE;
- sposoby wykorzystania lotnisk wysuniętych i współdziałania;
- obiekty i czas działań lotnictwa uderzeniowego WLF, morskiego i AL ND na ZTDW;
- środki rażenia stosowane przez lotnictwo w czasie wykonywania wspólnych zadań;
- kierunek nalotu lotnictwa na obiekty uderzeń;
- trasy i wysokość lotu lotnictwa do rejonu wspólnych działań oraz na lotniska po wykonaniu zadań;
- sposoby wymiany informacji i wskazywania celów oraz sygnały naprowadzania, wzajemnego rozpoznawania, współdziałania i dowodzenia;
- warunki bezpieczeństwa w czasie przelotu lotnictwa przez strefy ognia własnych środków OPL /wojsk lądowych, marynarki wojennej i OPK/.

Organizując współdziałanie WLF z wojskami OPK głównie ustala się:

- organizację dowodzenia siłami i środkami OPK osłaniającymi załadowanie i przejście morzem /przelot/ desantu przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza;
- sposób wzajemnego informowania się o sytuacji powietrznej;
- sposób przekazywania dowodzenia lotnictwem myśliwskim osłaniającym desant podczas przejścia morzem /przelotu/;
- podział celów powietrznych, stref /sektorów/ działań dla lotnictwa myśliwskiego i raketowych środków przeciwlotniczych;
- podział między oddziały lotnictwa myśliwskiego odcinków przejścia desantu morskiego i przelotu lotnictwa transportowego z desantem powietrznym oraz czasy ich osłony;
- sposób wyprowadzenia lotnictwa myśliwskiego do stref dyżurowania w powietrzu i samodzielnego poszukiwania /patrolowania/ i na lotniska lądowania;
- sposób wzajemnego informowania się o kierunkach i trasach przelotu lotnictwa i ich zmianach;

- sposób wzajemnego rozpoznawania się i wykorzystania lotnisk współdziałania;
- sygnały dowodzenia i współdziałania.

Podczas organizowania współdziałania WLF z lotnictwem transportowym ustala się:

- czas i lotniska załadowania desantu powietrznego;
- trasy, prędkość, wysokość lotu i ugrupowanie lotnictwa transportowego z desantem;
- terminy, rejony i sposoby osłony lotnictwa transportowego na trasie lotu i z powrotem oraz w rejonie desantowania, niezbędne do wykonania zadań osłony siły lotnictwa myśliwskiego i wykonawców zadań;
- terminy, obiekty i sposoby wykonania zadań związanych z rozpoznaniem i zwalczaniem środków OPL, punktów i ośrodków dowodzenia lotnictwem i wojskami OPL, lotnictwa na lotniskach i wojsk w rejonie desantowania, niezbędne do tego siły i wykonawców zadań;
- terminy, rejony i sposoby wykonywania zadań w zakresie radioelektronicznego obezwładnienia systemu dowodzenia lotnictwem i OPL, niezbędne do tego siły i wykonawców zadań;
- trasy, wysokości, prędkości i wysokości lotu oraz ugrupowanie lotnictwa wykonującego zadania na korzyść lotnictwa transportowego;
- sposoby zabezpieczenia i osłony lotnictwa transportowego podczas dowozu środków materiałowych dla desantu;
- sposób organizacji łączności z lotnictwem transportowym, sygnały dowodzenia i współdziałania.

Przedstawiona treść współdziałania WLF z lotnictwem innych rodzajów sił zbrojnych i wyższego szczebla dowodzenia zawiera tylko zasadnicze elementy tego współdziałania. Szczegółowego rozwinięcia i konkretyzacji tych elementów dokonuje się w toku planowania działań bojowych lotnictwa w operacji desantowej oraz podczas jej prowadzenia w myśl wytycznych dowódcy frontu i dowódcy WLF.

#### 4. WŁAŚCIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ LOTNICTWO W MORSKIEJ /POWIETRZNO-MORSKIEJ/ OPERACJI DESANTOWEJ

Przebieg działań bojowych lotnictwa i zakres jego wykorzystania w poszczególnych etapach morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej jest ściśle związany z realizacją zadań przez lotnictwo w operacji zaczepnej frontu i w operacji sił morskich. Realizacja zadań przez lotnictwo na korzyść nacierających wojsk frontu i w działaniach sił floty oznacza skupienie w odpowiednim czasie wysiłku na zabezpieczeniu przygotowania i przeprowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. W miarę zbliżania się terminu przeprowadzenia operacji wysiłek lotnictwa na jej korzyść będzie stopniowo narastać. Osiągnie on najwyższy wymiar w końcowym okresie wstępnego i bezpośredniego przygotowania operacji desantowej. Charakter ciągły będzie miał jedynie wysiłek lotnictwa skierowany na wywalczenie i utrzymanie panowania w powietrzu w rejonach działań wojsk frontu i w planowanych rejonach działań desantowych. Utrzymaniu panowania w powietrzu służy także wstępne ogniowe przygotowanie morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

##### 4.1. Właściwości działań lotnictwa we wstępnym ogniowym przygotowaniu morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Działania bojowe rodzajów sił zbrojnych w etapie wstępnego ogniowego przygotowania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej mają na celu stworzenie sprzyjających warunków do przeprowadzenia operacji. W zależności od rozwoju sytuacji operacyjno-taktycznej i potrzeb operacji desantowej, etap ten może trwać od jednej do kilku dób.

Główny wysiłek lotnictwa w tym etapie skierowany będzie przede wszystkim na wywalczeniu i utrzymaniu panowania w powietrzu i na morzu oraz rozpoznaniu i osłonie z powietrza.

We wstępnym ogniowym przygotowaniu operacji desantowej rozpoznanie powietrzne może być prowadzone przez lotnictwo rozpoznawcze WLF i floty /marynarki wojennej/. Rozpoznanie powietrzne powinno dostarczyć dowódcy frontu, a także innym dowództwom i sztabom uczestniczącym w operacji desantowej, w tym również i lotnictwu, nie-

zbędnych danych o ugrupowaniu i działalności wojsk nieprzyjaciela w planowanych rejonach wysadzenia desantu morskiego i powietrznego, a także w rejonach do nich przyległych. Dane z rozpoznania wykorzystuje się do wypracowania decyzji o przeprowadzeniu operacji desantowej oraz o zwalczaniu określonych obiektów w toku jej trwania. Główny wysiłek lotnictwa rozpoznawczego w tym etapie skupia się na rozpoznaniu wyrzutni i składów broni rakietowo-jądrowej, systemów rozpoznawczych i rozpoznawczo-uderzeniowych, samolotów nieprzyjaciela na lotniskach i lotniskowcach, środków OPL, posterunków wykrywania i naprowadzania, zgrupowań wojsk i odwodów nieprzyjaciela, a także zespołów okrętów nawodnych, portów, baz morskich i punktów oporu na planowanych odcinkach lądowania desantu morskiego. Lotnictwo rozpoznawcze prowadzi przede wszystkim rozpoznanie wzrokowo-fotograficzne i radioelektroniczne. Zdjęcia lotnicze wykonuje się w skali 1:3000 - 1:5000 i dostarcza zainteresowanym sztabom. Niezależnie od realizacji swoich głównych zadań, lotnictwo rozpoznawcze jest obowiązane prowadzić rozpoznanie pogody w planowanych rejonach wysadzenia desantu powietrznego i morskiego. Może ono także być wykorzystane do naprowadzania lotnictwa uderzeniowego na wykryte obiekty działań.

Ze względu na znaczne głębokości rozpoznania/100-300 i więcej km/ oraz konieczność zwiększenia prawdopodobieństwa rozpoznania nakazanych obiektów, lotnictwo rozpoznawcze najczęściej wykonuje zadania parami, a nawet niekiedy kluczami samolotów. Wskazane jest także równoczesne atakowanie rozpoznawanych obiektów, a szczególnie takich jak środki przenoszenia broni jądrowej, rakietowe środki OPL i naziemne urządzenia systemów rozpoznawczo-uderzeniowych.

W etapie wstępnego ogniowego przygotowania operacji dokonuje się koncentracji wojsk desantowych oraz środków transportowo-desantowych, załadowania wojsk na okręty oraz przejście morzem. Wymaga to skutecznej osłony przez lotnictwo myśliwskie, naziemne środki wojsk OPK, a także środki OPL floty /marynarki wojennej/ i wojsk desantów.

W tym etapie lotnictwo myśliwskie będzie osłaniać desanty głównie dwoma sposobami: przechwytywania z dyżurowania na lotniskach i przechwytywania z dyżurowania w powietrzu.

Przechwytywanie z dyżurowania na lotniskach stosuje się wówczas, gdy środki wykrywania zapewniają wprowadzenie LM do walki na podejściach do rejonów załadowania desantu /na potrzebnej rubieży wprowadzenia do walki/. Zwiększenie zasięgu wykrywania obiektów powietrznych uzyskuje się przez wykorzystanie okrętów dozoru radiolokacyjnego operujących w morzu na stosunkowo dalekich podejściach do osłanianych obiektów desantu powietrznego i morskiego.

Istotny wpływ na stosowanie tego sposobu osłony mogą mieć zakłócenia systemu wykrywania i dowodzenia LM stosowane przez nieprzyjaciela. W takiej sytuacji sposób ten może być mało skuteczny i wówczas należy go zastąpić przechwytywaniem z dyżurowania w powietrzu, a nawet samodzielnym poszukiwaniem i zwalczaniem celów powietrznych. Samoloty dyżurujące na lotniskach mogą potęgować wysiłki LM przechwytywającego cele powietrzne ze stref dyżurowania lub samodzielnego poazukiwania.

Przechwytywanie z dyżurowania w powietrzu stosuje się już od momentu wychodzenia desantu morskiego z punktów załadowania i oddalania się od brzegu. Strefy dyżurowania w powietrzu umieszcza się na podejściach do ugrupowania desantu morskiego na najbardziej prawdopodobnych kierunkach nalotów lotnictwa nieprzyjaciela. Ilość stref dyżurowania oraz liczba jednocześnie dyżurujących samolotów LM w strefach zależna będzie od prawdopodobności przeciwdziałania lotnictwa nieprzyjaciela. Wielkość grupy LM dyżurującej w jednej strefie wynosi najczęściej od klucza do eskadry samolotów. W nocy dyżurowanie w strefach prowadzi się z reguły parami samolotów. Oddalenie stref dyżurowania od osłanianych obiektów zależne jest od zasięgu wykrywania celów powietrznych przez własne środki radiolokacyjne.

W wypadku wyboru stref dyżurowania nad akwenami morskimi, celowo jest rozmieszczać je nad okrętami dozoru radiolokacyjnego, co znacznie ułatwia samolotom myśliwskim utrzymywanie stałego miejsca w strefach, a także naprowadzanie ich przez PNWC znajdujące się na tych okrętach.

W miarę przemieszczania się ugrupowania okrętów z desantem, strefy dyżurowania w powietrzu przesuwa się skokowo lub ciągle wraz z przemieszczaniem się okrętów dozoru radiolokacyjnego.

Na stworzenie dogodnych warunków przeprowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej będą miały bezpośredni wpływ działania bojowe lotnictwa uderzeniowego WLF, wykonywane we współdziałaniu z wojskami raketowymi frontu, okrętami, lotnictwem morskim, a także AL ND na TDW /jeżeli przydzielony zostanie jej wysiłek/. W czasie wstępnego ogniowego przygotowania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej często wykonuje się zmasowane uderzenia lotnictwa w celu rozgromienia /osłabienia/ sił powietrznych i morskich nieprzyjaciela. Ugrupowanie lotnictwa w zmasowanym uderzeniu składa się z kilku rzutów, wśród których można wyodrębnić:

- rzut zabezpieczenia - pierwszy rzut /grupy samolotów do rozpoznania i zwalczania naziemnych i nawodnych środków OPL, zakłóceń radioelektronicznych, osłony itp./;
- rzut uderzeniowy WLF - drugi rzut /wykonujący uderzenia na obiekty znajdujące się w zasięgu bojowego oddziaływania lotnictwa WLF/;
- rzut uderzeniowy lotnictwa ND TDW lub lotnictwa raketowego ZFB - trzeci rzut /wykonuje uderzenia głównie na operacyjno-taktyczne środki przenoszenia broni jądrowej, lotnictwo nieprzyjaciela na lotniskach i lotniskowcach, porty i bazy morskie, umocnienia obronne, odwody operacyjno-taktyczne, zespoły okrętów nawodnych itp./.

Niezależnie od wyżej wskazanych rzutów tworzy się odwód lotnictwa przeznaczony głównie do niszczenia nowo wykrytych najgroźniejszych środków nieprzyjaciela.

Przy ustalaniu ugrupowania operacyjnego lotnictwa biorącego udział we wstępnym ogniowym przygotowaniu dąży się by odległości pomiędzy rzutami oraz grupami taktycznego przeznaczenia w poszczególnych rzutach były jak najmniejsze. Ułatwia to w znacznym stopniu skuteczne pokonanie nieobezwładnionej OPL nieprzyjaciela.

We wstępnym ogniowym przygotowaniu desantowania desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym lotnictwo myśliwskie z dyżurów na lotniskach i w strefach osłania wojska desantu i lotnictwo transportowe na lotniskach w rejonie załadowania. W korytarzu przelotu i w rejonie desantowania oraz na obszarach przyległych lotnictwo rozpoznawcze i myśliwsko-bombowe rozpoznaje i zwalcza środki OPL, punkty dowodzenia i kierowania lotnictwem i OPL,

rakietowe środki napadu jądrowego, systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, zgrupowania wojsk i inne obiekty. Są to działania zawczasu planowane, a ich wykonanie nie różni się od sposobu wykonania na korzyść desantu morskiego.

Podczas wykonywania zadań wstępnego przygotowania w porze nocnej nie tworzy się wspólnego ugrupowania operacyjnego. Każdy z rodzajów lotnictwa wykonuje lot samodzielnie. Wysokości lotu w okresie nocy zależą będą głównie od oczekiwanej skuteczności przeciwdziałania środków OPL nieprzyjaciela. Działania lotnictwa w porze nocnej wymagają dokładnego zorganizowania współdziałania pomiędzy poszczególnymi jego rodzajami, ustalenia tras i warunków lotów oraz manewrów w rejonach obiektów działań.

#### 4.2. Właściwości działań lotnictwa w bezpośrednim ogniowym przygotowaniu morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej

Działania bojowe lotnictwa w bezpośrednim ogniowym przygotowaniu morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej mają przede wszystkim na celu stworzenie warunków dla bezpiecznego lądowania w zaplanowanych rejonach i uchwycenia przyczółków.

Lotnictwo rozpoznawcze skupia główny wysiłek na wykryciu przede wszystkim środków OPL w korytarzach przelotu lotnictwa transportowego z desantem oraz w rejonie desantowania, lotnictwa nieprzyjaciela na lotniskach oraz wojsk nieprzyjaciela w rejonie lądowania desantu morskiego i powietrznego.

Główny wysiłek lotnictwa myśliwsko-bombowego w okresie ogniowego zabezpieczenia rozwinięcia zespołu morskich sił desantowych zostanie skupiony na zwalczaniu okrętów nieprzyjaciela na trasach przejścia desantu morzem, lotnictwa na lotniskach, taktycznych środków przenoszenia broni jądrowej oraz środków OPL nieprzyjaciela w korytarzu przelotu lotnictwa transportowego i lotnictwa ND na TDW /o ile w tym okresie będzie ono wykonywało zadania/. Działania bojowe lotnictwa myśliwsko-bombowego na korzyść lotnictwa ND na TDW, lotnictwa transportowego i ZSL będą nosiły charakter zadań zawczasu planowanych.

Główny wysiłek lotnictwa w okresie ogniowego przygotowania lądowania skupia się na niszczeniu i obezwładnianiu tych obiektów nieprzyjaciela, które nie zostały wcześniej obezwładnione lub zostały przemieszczone w międzyczasie w rejon planowanego wysadzenia desantu powietrznego i morskiego. W tym okresie lotnictwo także blokuje i minuje lotniska nieprzyjaciela, zwalcza taktyczne środki przenoszenia broni jądrowej oraz naziemne środki OPL. W okresie ogniowego przygotowania lądowania desantu morskiego lotnictwo w ścisłym współdziałaniu z oddziałami okrętów zespołu wsparcia ogniowego /ZWO/ niszczy i obezwładnia w pierwszej kolejności wojska nieprzyjaciela w kompanijnych i plutonowych punktach oporu, stanowiska dowodzenia i obiekty radioelektroniczne, środki OPL oraz obiekty, które mogą przeciwdziałać rozwinięciu i działaniu grup rozgradzających, okrętów desantowych przewożących rzut szturmowy, a także desantowi taktycznemu na śmigłowcach i poduszkowcach. Udział lotnictwa w ogniowym przygotowaniu lądowania desantu morskiego odbywa się na sygnał dowódcy ZSL przekazany przez grupę dowodzenia lotnictwem /GDL/ rozmieszczoną na okręcie flagowym dowódcy ZSL, zaś desantu powietrznego zgodnie z czasem ustalonym przez grupę operacyjną WLF.

Lotnictwo wykonuje uderzenia zgodnie z planem działań bojowych. Jego działania w tym okresie noszą charakter uderzeń ześrodkowanych. Przelocowywanie lotnictwa na nowe obiekty odbywa się według decyzji dowódcy ZSL za pośrednictwem GDL. Podobnie realizuje się zadania lotnictwa na wezwanie z pola walki.

Jednocześnie z działaniami ogniowymi lotnictwa prowadzi się intensywne obezwładnienie radioelektroniczne systemu dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki nieprzyjaciela.

W realizacji zadań ogniowego przygotowania lądowania desantu morskiego mogą także wziąć udział śmigłowce bojowe. Wykorzystuje się je do niszczenia środków ogniowych i nieobezwładnionych punktów oporu nieprzyjaciela na 5-10 minut przed lądowaniem rzutu szturmowego na śmigłowcach /poduszkowcach/ i opuszczeniem małych okrętów desantowych przez wojska oddziałów wydzielonych rzutu szturmowego desantu morskiego. Do naprowadzania lotnictwa na cele naziemne /nawodne/ w tym okresie /GDB pozostają jeszcze na okrętach desantowych/ można wykorzystywać oficerów wzrokowego naprowadzania lotnictwa wyposażonych w małe radiostacje przenośne.

W przypadku prowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej z użyciem broni jądrowej, lotnictwo może wykonywać uderzenia bombami jądrowymi w okresie ogniowego przygotowania lądowania na zawczasu zaplanowane obiekty na 30-40 minut przed lądowaniem pierwszego rzutu desantu morskiego i 25-30 minut przed lądowaniem desantu powietrznego /decydują względy bezpieczeństwa/.

Termin przeprowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, oddalenie lotnisk stałego bazowania od lotnisk załadowania i lotnisk załadowania od rejonu zrzutu desantu powietrznego, a także czas potrzebny na odtworzenie gotowości samolotów transportowych na lotniskach załadowania oraz załadowanie sprzętu i ludzi, decyduje o wykorzystaniu lotnictwa transportowego.

Lotnictwo transportowe przebazowuje się na lotniska załadowania, w zależności od wyżej wspomnianych czynników, jeszcze w etapie wstępnego ogniowego przygotowania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej, bądź też w etapie przygotowania bezpośredniego.

Lotnictwo transportowe przebazowuje się na lotniska załadowania w czasie niezbędnym dla odtworzenia gotowości bojowej, załadowania sprzętu i wojsk desantu. Dłuższe przebywanie lotnictwa transportowego na tych lotniskach zdradzałoby zamiary operacji desantowej oraz stwarzało niebezpieczeństwo zniszczenia samolotów transportowych na tych lotniskach przez lotnictwo nieprzyjaciela lub jego środki rakietowe. Zazwyczaj lotnictwo transportowe przebazowuje się na lotniska załadowania w noc poprzedzającą wysadzenie desantu powietrznego. Załadowanie sprzętu i wojsk desantu odbywa się zgodnie z wcześniej opracowanym planem załadowania. Załadowanie desantu kończy się na 1-2 godziny, a ludzi na 15-20 minut przed startem samolotów transportowych do desantowania.

Desantowanie DPD może odbywać się sposobem spadochronowym i lądującym, lub tylko spadochronowym. Start samolotów odbywa się na sygnał z PŁSD WL i OPL frontu /PSD frontu/ pojedynczo co 40-60 sekund z każdego lotniska. Zbiórka samolotów transportowych wykonywana jest najczęściej zakrętem o 180°. Samoloty wykonują lot po 2-3 trasach w wyznaczonym i odpowiednio przygotowanym korytarzu przelotu. Trasy lotu w planowanym korytarzu przelotu wybiera się w odległości 8-10 km jedna od drugiej, a w trudnych warunkach atmosferycznych 20-30 km.

Lotnictwo transportowe wykonuje lot w dzień po nakazanych trasach w ugrupowaniu kolumna kluczy, eskadr, pułków. Odległości między kluczami i eskadrami wynoszą 2-3 km, zaś między pułkami 5-10 km. W wypadku przewozu desantu powietrznego w nocy ilość tras nie zmienia się, natomiast samoloty wykonują lot w potoku w odległości w czasie co 1-1,5 minuty jeden od drugiego.

Ugrupowanie lotnictwa transportowego może składać się z następujących grup taktycznego przeznaczenia:

- rozpoznania warunków atmosferycznych i skażeń promieniotwórczych atmosfery;
- demonstracyjnej;
- naprowadzania na zrzutowiska;
- zabezpieczenia lądowania;
- zakłóceń radioelektronicznych;
- spadochronowej i lądującej.

Działania grup taktycznego przeznaczenia, obok działań innych rodzajów lotnictwa na korzyść lotnictwa transportowego, mają stworzyć dogodne warunki przewozu desantu i jego zrzutu /lądowania/ oraz zmniejszyć skutki przeciwdziałania środków naziemnej OPL nieprzyjaciela i jego lotnictwa myśliwskiego.

W rejonie desantowania o powierzchni 40x30 km wyznacza się 4-6 zrzutowisk. Zrzut sprzętu odbywa się z wysokości 500-800 m, zaś skoczków spadochronowych z wysokości 250-300 m z prędkością 300-350 km/godz. Samoloty transportowe po dokonaniu zrzutu sprzętu i ludzi wykonują zaplanowany wcześniej manewr odejścia z rejonu zrzutowisk, przestrzegając dokładnie ustaleń nawigatorskich. Lot powrotny odbywa się zazwyczaj po tych samych trasach. Lądowanie samolotów transportowych może odbywać się na tych samych lotniskach lub lotniskach zasadniczego bazowania.

W przypadku desantowania DPD także w rzucie lądującym, konieczne staje się wcześniejsze uchwycenie /opanowanie/ 1-2 lotnisk w rejonie desantowania przez rzut spadochronowy i odpowiednie ich przygotowanie do lądowania rzutu lądującego. Lądowanie samolotów transportowych odbywa się bezpośrednio z trasy z prostej, co 1 min. Samoloty transportowe pozostają na lotniskach na czas wyładowania sprzętu i ludzi, po czym w miarę gotowości wykonują start i lot powrotny po tych samych trasach.

W etapie bezpośredniego ogniowego przygotowania morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej występuje potrzeba intensywnej osłony przez lotnictwo myśliwskie desantu podczas przejścia morzem i rozwinięcia, lotnictwa transportowego i wojsk desantu powietrznego w rejonie załadowania, w czasie przelotu oraz w toku zrzutu i lądowania.

Organizacja i sposób osłony przez lotnictwo myśliwskie elementów ugrupowania wojsk desantowych i zabezpieczających nie odbiega w sposób zasadniczy od działań tego lotnictwa w etapie wstępnego przygotowania operacji. Jednakże podczas osłony lotnictwa transportowego z desantem powietrznym stosuje się dodatkowe sposoby działań bojowych: patrolowanie towarzyszące oraz samodzielne poszukiwanie i niszczenie celów powietrznych /wymiatanie/.

Patrolowanie towarzyszące polega na bezpośrednim towarzyszeniu samolotom transportowym i wykonywaniu określonego manewru w ich pobliżu, ze względu na różnicę prędkości samolotów transportowych i ekonomiczne prędkości samolotów myśliwskich. Lotnictwo myśliwskie towarzyszące lotnictwu transportowemu zabezpiecza jego ugrupowanie przed bezpośrednim atakiem samolotów myśliwskich nieprzyjaciela, potęgując wysiłek LM dyżurującym w strefach.

Samodzielne poszukiwanie i niszczenie celów powietrznych stosuje się w przypadku braku zabezpieczenia radiolokacyjnego z ziemi /okrętów/ i może mieć miejsce szczególnie w czasie działań i dochodzenia desantu do wybrzeży nieprzyjaciela i rejonu zrzutu. Samoloty myśliwskie wykonują lot przed ugrupowaniem lotnictwa transportowego prostopadle lub równolegle do tras jego lotu. Przyjmuje się, że para samolotów myśliwskich lecąc frontem może przeszukać pas o szerokości 16-20 km. Lot wykonuje się zazwyczaj zmięką ze zmianą kursu do 15-20°. Podczas poszukiwania z zastosowaniem celowników radiolokacyjnych, para wykonuje lot w ugrupowaniu bojowym kolumny samolotów z odległością między samolotami 6-10 km. Liczba jednocześnie użytych samolotów do samodzielnego poszukiwania i niszczenia celów powietrznych zależna będzie od szerokości pasa przelotu lotnictwa transportowego i szerokości ugrupowania okrętów z desantem morskim, a także spodziewanego przeciwdziałania lotnictwa nieprzyjaciela. Działania LM podczas samodzielnego poszukiwania i niszczenia celów powietrznych potęguje się przede wszystkim siłami dyżurującymi

w strefach, a następnie z gotowości bojowej nr 1 i 2.

Najbardziej newralgicznym i odpowiedzialnym momentem operacji desantowej, z punktu widzenia osłony przez lotnictwo myśliwskie, jest lądowanie desantu powietrznego i morskiego. Niezorganizowany system ognia OPL wojsk desantowych i jego prawie całkowita bezbronność w tym zakresie oraz wyjątkowa wrażliwość na uderzenia z powietrza, zmusza do zintensyfikowania osłony desantów. Osłonę desantu powietrznego i morskiego w tym okresie prowadzi się głównie sposobem samodzielnego poszukiwania i niszczenia oraz dyżurowania w strefach na podejściach do rejonów lądowania, na kierunkach prawdopodobnego zagrożenia ze strony lotnictwa nieprzyjaciela.

#### 4.3. Właściwości działań lotnictwa podczas wsparcia wojsk desantowych

Zakres wykorzystania lotnictwa do wsparcia działań bojowych desantów /powietrznego i morskiego/ na lądzie zależy przede wszystkim od znaczenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu oraz powstałej sytuacji operacyjno-taktycznej po rozpoczęciu operacji desantowej. W zależności od tych czynników zakres udziału lotnictwa we wsparciu desantu będzie zmienny.

Niezależnie jednak od tego, w początkowej fazie walki desantu powietrznego i morskiego na lądzie, kiedy nie jest jeszcze ostatecznie zorganizowany system ognia naziemnego wojsk desantowych, wsparcie wojsk desantu, rozpoznanie powietrzne i osłona nabierają szczególnego znaczenia.

Lotnictwo rozpoznawcze główny swój wysiłek skupia na obserwacji pola walki, rozpoznaniu i wskazywaniu rozmieszczenia nieobezwładnionych w toku ogniowego przygotowania lądowania taktycznych środków przenoszenia broni jądrowej, artylerii, odwodów i stanowisk dowodzenia nieprzyjaciela, a także rozpoznaniu odwodów nieprzyjaciela podchodzących w rejon działań desantów.

Lotnictwo myśliwsko-bombowe po obezwładnieniu punktów oporu nieprzyjaciela przenosi swój główny wysiłek na niszczenie i obezwładnianie środków ogniowych nieprzyjaciela, odwodów taktycznych, a także stanowisk dowodzenia. Przed frontem wojsk desantu morskiego celowe jest także wykorzystanie - w miarę możliwości - śmigłowców bojowych.

Lotnictwo myśliwsko-bombowe w tym okresie będzie działało głównie na wezwanie z pola walki, utrzymując na lotniskach odpowiednie siły w gotowości bojowej nr 1 i 2. Nie wyklucza się także, że w krótkich przedziałach czasowych lotnictwo myśliwsko-bombowe będzie działać ze stref krótkotrwałego wyczekiwania. Podobnie mogą działać śmigłowce bojowe. Jednym z ważniejszych zadań realizowanych przez lotnictwo uderzeniowe powinno być zwalczanie sił morskich i odwodów nieprzyjaciela podchodzących w rejon działania desantów oraz wzbranianie wyładowywania sił interwencyjnych. Ich obezwładnienie wpłynie na zmniejszenie możliwości obronnych nieprzyjaciela, umożliwi wojskom desantów realizację zadań i osiągnięcie celów operacji.

Działania lotnictwa wsparcia w okresie walki desantu na lądzie będą nosiły charakter działań urzutowanych, rzadziej uderzeń ześrodkowanych. Uderzenia ześrodkowane w tym okresie celowo jest stosować w momencie odpierania przez wojska desantu przeciwwuderzeń lub kontrataków większych sił nieprzyjaciela.

Podczas działań wojsk desantów na lądzie prowadzi się także ich osłonę. Osłonę tę intensyfikuje się w najważniejszych okresach walki desantu, np. podczas odpierania przeciwwuderzenia, opanowywania ważnych operacyjnie lub strategicznie obiektów, a także w wypadku spodziewanego nalotu lotnictwa nieprzyjaciela. Podczas osłony stosuje się samodzielne poszukiwanie i niszczenie celów powietrznych oraz dyżurowanie w powietrzu.

Współdziałanie LM z naziemnymi środkami OPL wojsk desantowych i marynarki wojennej organizuje się i realizuje na zasadach przyjętych w operacjach wojsk lądowych.

Szczególnym zadaniem lotnictwa podczas walki desantów na lądzie jest ich zaopatrywanie przez lotnictwo transportowe /śmigłowce transportowe/ w środki materiałowo-techniczne, uzupełnianie strat oraz ewakuacja rannych i chorych. Zaopatrywanie wojsk desantu w środki materiałowe może się odbywać metodą zrzutu na spado-

chronach lub lądującą. Przy zaopatrywaniu wojsk desantu metodą lądującą dowódcy wojsk desantowych zobowiązani są do uchwycenia i utrzymania lotnisk, koniecznych do lądowania lotnictwa transportowego. Po rozładowaniu środków materiałowych /wojsk, sprzętu/ na powracające samoloty transportowe załadowuje się rannych /chorych/i przewozi do rejonu rozmieszczenia polowej szpitalnej bazy frontu.

#### ZAKOŃCZENIE

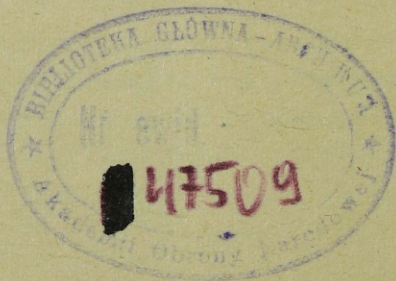
W skrypcie omówiono podstawowe zagadnienia związane z działaniami bojowymi lotnictwa w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej. Główną uwagę zwrócono na zasady użycia oraz właściwości przygotowania i prowadzenia działań przez lotnictwo w operacji desantowej. Starano się przy tym przedstawić wykorzystanie lotnictwa różnego podporządkowania organizacyjnego oraz specyfikę jego przygotowania do działań.

W sumie prezentowane opracowanie ma stanowić pozycję wyjściową do szczegółowego studiowania problematyki działań bojowych lotnictwa w morskich /powietrzno-morskich/ operacjach desantowych, której rozwinięcie znajduje się w innych opracowaniach, wykazanych w załączonej bibliografii.

#### BIBLIOGRAFIA

1. Biuletyn Informacyjny nr 2/137/.Wyd.Szt.Gen.WP, Warszawa 1981.
2. Biuletyn Informacyjny nr 2/143/.Część II.Wyd.Szt.Gen.WP, Warszawa 1983.
3. GRZEBA Z.: Działania bojowe lotnictwa w operacjach powietrzno-desantowych. Wyd.ASG WP, Warszawa 1980.
4. Praca dowódcy i sztabu wojsk lotniczych frontu podczas przygotowania działań bojowych. Wyd.DWL, Poznań 1984.
5. Sztuka operacyjna lotnictwa. Część II. Wyd.DWL, Poznań 1981.
6. Węzłowe problemy wykorzystania LM w powietrzno-morskiej operacji desantowej. Materiał pomocniczy. Wyd.DWL, Poznań 1972.

7. Węzłowe problemy wykorzystania LMSz, LMB i LT w powietrzno-morskich operacjach desantowych. Materiał pomocniczy. Wyd. DWL, Poznań 1972.
8. Zasady organizacji, planowania i prowadzenia morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim. Wyd. ASG WP, Warszawa 1985.



"ZATWIERDZAM"  
DOWÓDCA FRONTU .....  
stopień, imię i nazwisko  
Dnia ..... 19.... r

Załącznik nr 1  
Klauzula Tajności  
Egz.nr...

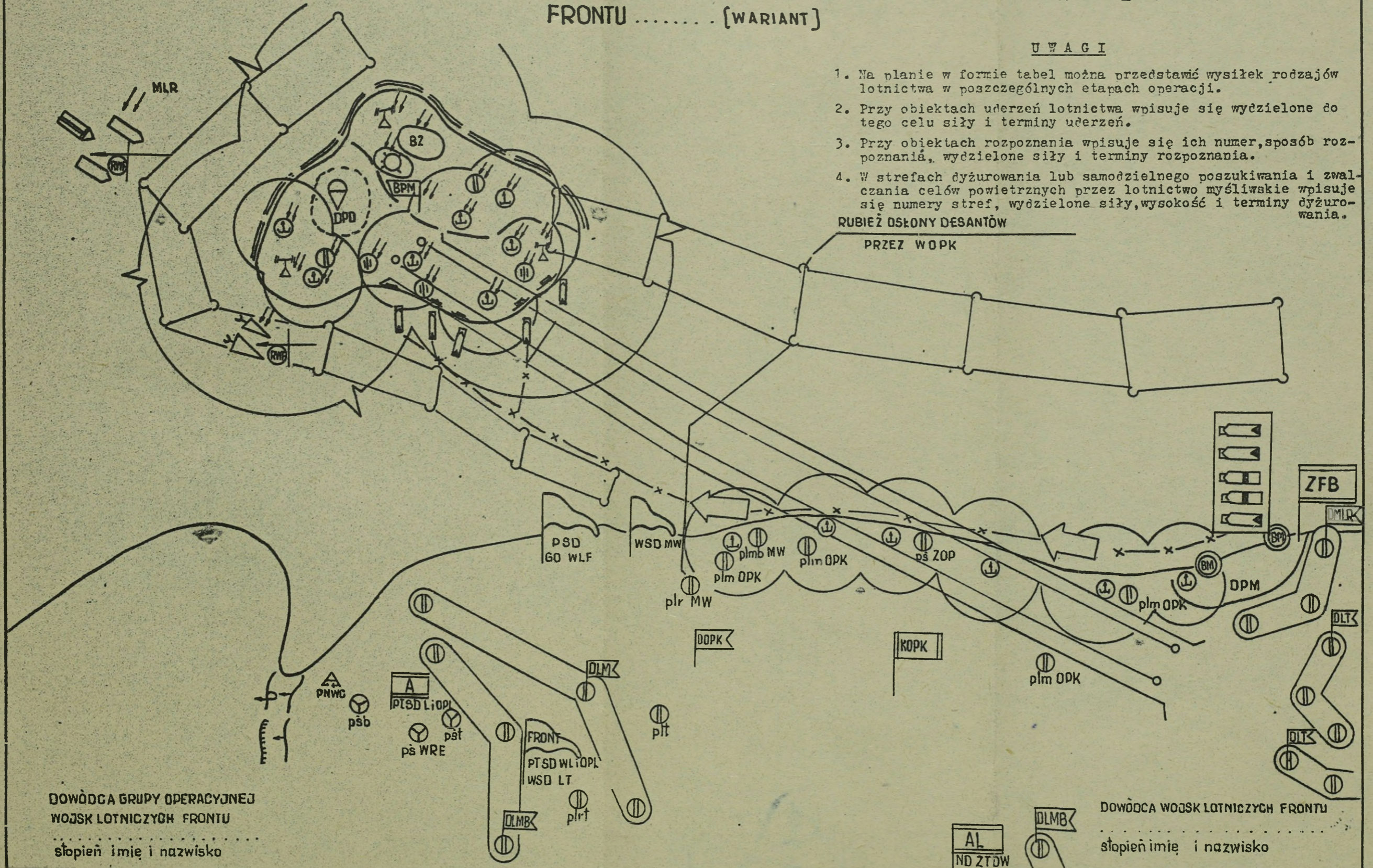
# PLAN DZIAŁAŃ BOJOWYCH LOTNICTWA W POWIETRZNO-MORSKIEJ OPERACJI DESANTOWEJ FRONTU ..... [WARIANT]

## UWAGI

1. Na planie w formie tabel można przedstawić wysiłek rodzajów lotnictwa w poszczególnych etapach operacji.
2. Przy obiektach uderzeń lotnictwa wpisuje się wydzielone do tego celu siły i terminy uderzeń.
3. Przy obiektach rozpoznania wpisuje się ich numer, sposób rozpoznania, wydzielone siły i terminy rozpoznania.
4. W strefach dyżurowania lub samodzielnego poszukiwania i zwalczania celów powietrznych przez lotnictwo myśliwskie wpisuje się numery stref, wydzielone siły, wysokość i terminy dyżurowania.

RUBIEŻ OSŁONY DESANTÓW

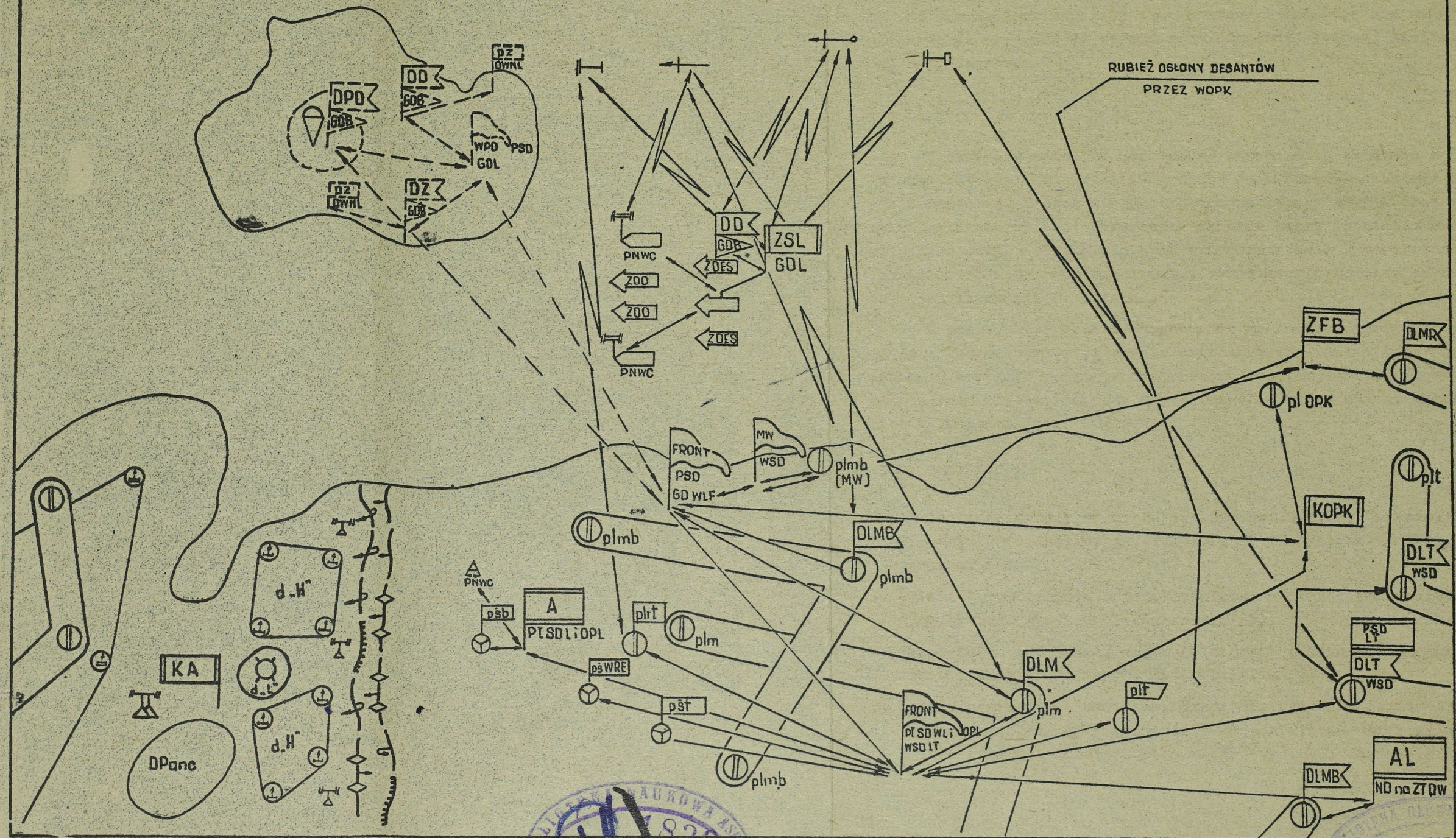
PRZEZ WOPK



DOWÓDCA GRUPY OPERACYJNEJ  
WOJSK LOTNICZYCH FRONTU  
.....  
stopień imię i nazwisko

DOWÓDCA WOJSK LOTNICZYCH FRONTU  
.....  
stopień imię i nazwisko

# DOWODZENIE LOTNICTWEM W POWIETRZNO-MORSKIEJ OPERACJI DESANTOWEJ | WARIANT |



Wydrukowano w 35 egz.  
 Egz. nr 1-35 - Bibl. Nauk. DZS  
 Wyk. ppik Michalak  
 Druk DS dnia 1985.02.8  
 Druk ASG WP nr pf-55/pf375/III  
 Kor. Autor

